

D 373/111
14482

1914/15 Kif. Budapesti

B376/8

A BUDAPESTI M. K. ÁLLAMI

ERZSÉBET NŐISKOLA ÉRTESÍTŐJE

AZ 1916-1917. ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTE

BERTA ILONA
IGAZGATO

1203

- I.
POLGÁRI ISKOLAI TANITÓNŐKÉPZŐ-INTÉZET.
- II.
GYAKORLÓ FELSŐ LEÁNYISKOLA.
- III.
APPONYI-KOLLÉGIUM.

976

1985

2012

B374/111
14482

I. FERENCZ JÓZSEF.

„Bizalmam az ősi erényben.“

A magyar nemzet mélyen és őszintén meggyászolta nagy királyát, I. Ferencz Józsefet, nemcsak külsőleges gyászpompával, hanem a hála, a *hűség* és a szeretet örökéletű érzéseivel.

Látványosan elérhetetlen messzeségben, magasságban állott Ő felettünk és mégis oly közel volt hozzánk. Emberi *nagy* tulajdonságai: *a munkaszeretet és a kötelességtudás* felséges megnyilatkozása benső kapcsolatot létesítették közte és népe között.

Uralkodása a kibékülés, kiegyezés jegyében indult meg és hatalmas fejlődést, békés nagy korszakot jelent a magyar nemzet történetében.

E rettenetes világháborúban, amely élete estéjén szakadt ráánk, egy vigasza megvolt, hogy a magyar nemzet hű és erős, hogy nem hiába bízott benne.

Imádkozzunk királyunkért és hazánkért!

Isten áldd meg a magyart . . .

IV. KÁROLY.

„E nép ajánlja Honja sorsát és kéri, ne légy
idegen neméhez.“ (Vörösmarty.)

Bizalommal, hittel tette a magyar nemzet *Károly király* — e néven negyedik — fejére Szent István koronáját és érintette meg *Zita királyné* vállát a szent koronával; komoly méltósággal hallgatta a királyi esküt, látta a meghatott ifjú királyt és énekelte vele együtt: Isten áldd meg, áldd meg a magyart!

Nemzeti erényeire büszkén, mutat-jelent-jövőt összefogva nézte, amint a király a négy világtáj felé vág 'Szent István kardjával: ezer év óta védi ez a kard a magyar hazát!

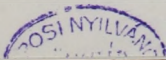
Úgy éreztük ismét, hogy Isten kiválasztott népe a magyar és hogy:
„Neked virulnod kell, óh Hon! Felül időn és minden sorsokon!”

A magyar nemzet örökifjú, rajongó szívvel tud szeretni! Életét és vérért adja királyáért!

„Isten segíts! Királyok Istene!

Emeld fel Hozzád a *király szivét*“.

(Vörösmarty.)

AZ ISKOLAI ÉV TÖRTÉNETE.

A világháború harmadik esztendejét éltük át, küzdelmes, nehéz időt! Ebben az iskolai évben már erősen megéreztuk mint intézet, hogy a béke áldása lassankint eltűnik életünkéből. *A létért való küzdelem* áttöri az iskola falait és ott is érezhetővé válik, ahol eddig a legszebb harmónia uralkodott és az élet megnemesedve eszményi formát öltött.

Hovatovább dűl e rettenetes háború, mindent a maga képére akar erőszakos beavatkozással átformálni. Becsületesen küzdöttünk ellene munkánkkal és az örök idealizmusnak, a Hitnek, a Reménynek és a Szeretnek erejével!

*

Az iskolai évet 106,115. sz. a kelt magas miniszteri rendelet értelmében október hó 2 án nyitottuk meg a tanári testületek, az intézet összes növendékei, sok szülő és jó barát jelenlétében. A megnyitást Veni Sancte előzte meg.

Erdély sorsa, amely a magyar szívet oly végtelen fájdalmasan döbbsentette meg, mély hatással volt az egybegyűltekre. Menekülő növendékeinket szeptember havában vendégül látta intézetünk, hazajöttek ők hozzánk és nem érezték oly fájdalmasan az otthontalanságot.

Az igazgató évnyitó beszédében időszerűen a családi ház és a haza, a legszűkebb és a legtágabb *otthonnak* szoros egymáshoz tartozását fejtegette és azokra az *erőforrásokra* mutatott rá, amelyeknek minden emberben, de különösen minden női lélekben meg kell lenniök, ha másoknak és magának otthont akar biztosítani.

Már az évnyitás előtt megindult a gyűjtés az erdélyi menekültek részére és gyorsan, rögtön együtt volt a tanári testületek és a növendékek adakozásából 1000 kor. és 500 drb különböző fehér- és ruhanemű, cipő, szappan stb. Ajánlkoztak munkás kezek is, hogy a ruhadarabokat átválogassák, javítsák, toldozzák-foltozzák. A felső leányiskolai kézimunkaórákban egész rendszeres munka folyt, itt már meg is *tanulták* a kis leányok, hogyan kell ócskából újat elővarázsolni, átformálni. Az ügyesebbek gyermekruhákat és fejkötőket készítettek a kis székely gyermekek számára.

A pénzt és a ruhaneműt maguk a növendékek osztották szét a menekülteknek. Látták a nyomort és átélték a jócselekedet lelket nemesítő, jellemképző nagy érzését.

*

A mai fiatalság valóban történelmi időket él át és sok lélekemelő tapasztalatban van része. Intézetünk növendékeire láthatólag nagy hatást gyakorolt Ő császári és királyi felségének I. FERENCZ JÓZSEFNEK halála. E szomorú eseményt együtt vette tudomásul az intézet összessége és az egész napot az emlékezésnek szentelte. Szeretett Királyunk 1877 november 27-én intézetünket magas látogatására érdeemesítette. Az intézet vendégkönyvében kegyelettel szemlélték a növendékek a Felséges Úr gyöngybetűkkel írt szép aláírását. A temetés napján, november 30-án, hitfelekezetek szerint gyászistentiszteleten vettünk részt és gyászünnepet

ültünk, amely méltóan kifejezte ERZSÉBET királyné felséges nevét viselő intézetünk királyhűségét és honszerelmét.

December havában éltük át a koronázás feledhetetlen, esztétikai és etikai hatásában magasztos ünnepségeit. Karácsonyi szünet lévén, csak a Budapesten tartózkodó növendékeknek jutott a szerencse, hogy Károly királyt és Zita királynét bevonulásuk alkalmával színről színre láthassák és ifjú szívük egész lelkesedésével ünnepelhessék. A koronázás felséges látványában is csak nekik lehetett részük. Január 5-én azonban, mikor teljes volt az iskola, koronázási emlékünnepet tartottunk és léleken együttesen hódoltunk ifjú királyunk és királynénk előtt.

Dr. Berecz Sándor tanár mindkét ünnepi beszédét közöltük Nemzeti Nőnevelés című folyóiratunkban, hogy növendékeink számára ez értékes tanulmányokat hozzáférhetővé tegyük.

A felső leányiskola I., II. és III. osztályának dr. Steinecker Ferencné Mocsáry Malvin felső leányiskolai tanárnő külön előadásban ismertette a szent koronát és a koronázás jelentőségét.

Ily módon törekedtünk arra, hogy a nagy történelmi események mély nyomot hagyjanak hátra a lelkekben.

*

Az iskolai év megnyitása után megkezdődött a rendes munka, tanítás, tanulás és nagy kitartással, szorgalommal folyt az év végéig. Sok akadályt kellett legyőznünk. A szeptember havi mulasztáson kívül februárban is volt két hét kényszerszünet a szénhiány következtében. Növendékeink gyakori betegség miatt is sokat mulasztottak. Különösen sok meghűlés és vérszegénység fordult elő! Hiába, a fiatal szervezet megérzi a gyengébb táplálkozást és közvetve reá is hatnak az anyagi gondok és lelki izgalmak, amelyek e súlyos időkben csaknem minden családot közelebbről érintenek. Az intézeti élet sem oly nyugodt menetű, mint máskor, a növendékek is átérzik a nehézségeket, amelyekkel az intézet küzd — *a mindennapiért!* Rendkívül sok gondot, mondhatnám *harcot* okozott az internátus fenntartása és ellátása, a csaknem 500 egyén ételmezése, a ház fűtése — 196 kályhát fűtünk naponként — tisztántartása, a személyzet kérdése stb. Ezt mind látták és lassanként *belátták* a mi növendékeink és a legnagyobb része érdeklődéssel, alkalmazkodással, megértéssel kísérték. A polg. isk. tanítónőképző ez iskolai évben végzett növendékei már nem ismerték intézetünket békeidőben, ők háborúban jöttek és háborúban távoztak tőlünk.

A tananyagot is tömöríteni, bizonyos mértékben szűkíteni, összefoglalni kellett. Aggodalommal látta ezt a tanári testület. Félt a polg. isk. tanítónőképző magas színvonalát, főiskolai tudományos jellegét, amelynek ereje éppen abban van, hogy tanáraink nagy lelkiismerettel, *behatóan* dolgozzák fel a tantervelőirta sok anyagot és teszik azt a jövődő polg. isk. tanítónő *tulajdonává*.

Nagy kár az is és a képzést bizonyos tekintetben hiányossá teszi, hogy a polg. isk. képző növendékei szakszerű kirándulásokat alig tehetnek és helyszíni megfigyelések alapján elméleti ismereteiket nem egészíthetik ki, nem gyarapíthatják kellőleg. De ez most mind lehetetlen! Kisebb, félnapos kirándulásokat gyakran tettek növendékeink, amelyeknek azonban inkább egészségi, mint tudományos jellege volt. Szakszerű felolvasásokon, jótékony célú előadásokon, hangversenyeken stb. gyakran voltak.

Bizonyos tekintetben mindez áll a gyakorló felső leányiskola működésére vonatkozóan is. Itt is szorgalmas, kitartó munka folyt, a nehézségek itt is minden tekintetben megvoltak és a sokféle mulasztás miatt a tanítás anyagát csak összevontan lehetett feldolgozni. Május havában a kanyaró járványszerűen lépett fel, az iskolát hatósági rendeletre rögtön be kellett zárni, a növendékeket eltávolítani, így az évről-évre összegyűlt anyag elmaradt és a felső leányiskola az évről-évre ünnepen sem lehetett jelen.

A 10—16 éves leánygyermek lelkiületére természetesen még nincs oly nagy hatással a háború okozta sokféle átalakulás és változás. Értelmileg sem fogja fel oly mértékben; a család és az iskola is arra törekszenek, hogy ezt a gyermektől távolabb tartsák. De a *jótekonysági munka* iránt nagy fogékonyságot, kedvet és örömet érez a gyermekleány és kitüntetésnek tartja, ha neki ilyen kötelesség jut.

Ezt mi is tapasztaltuk a mi kis leányainknál, fáradhatatlanok voltak a jó munkában és a gyűjtésben és ha nem állott rendelkezésre megfelelő összeg valamely jó ügy megvalósítására, azonnal készen voltak egy-egy kis házi hangverseny rendezésével, amelyet boldog naivságban teljesen önállóan állítottak össze, minden tehetségüket belevitték és 10—20 fillér belépődíj mellett kellő felülfizetésekkel egész csinos összeget teremtetek elő. A legkisebbek, az I. oszt. növendékei, mivel szomorúan tapasztalták, hogy tőlük hangverseny rendezése nem telik, baba-kiállítást rendeztek kedves ötletességgel és 56 koronát szereztek egy rokkant katona felsegítésére.

Megérzik a két különböző korú növendékseregen, hogy az egyik, a polg. isk. tanítónőképző tagja, a 18—22 éves felnőtt emberszámba menő fiatal lélek céltudatosan küzd életfenntartó eredményért, oklevélért s bár a jótekonysági munkában lelkesen osztozik és szociális érzéke fejlett, nem téveszti szeme elől a célt és jövődi hivatását. A gyermek ilyen tekintetben nem gondolkozik s a nevelőnek kell gondoskodni, hogy összhang létesüljön iskolai kötelessége és jótekonysági munkája között. Lehetetlen, hogy az ily irányú, gondos és komolysággal végzett nevelő munkának messze kiható ereje ne legyen a jövődi magyar társadalomra, a nemzeti életre!

A legjobb jótekonysági munka a Szeretet ünnepének, a Karácsony-nak előkészítése volt. Az idén is az áll. Erzsébet nőiskola ajándékozta és készítette a karácsonyi csomagokat a háborúban megvakult hős katonáknak. Minden fillért erre gyűjtöttünk már az év elejétől kezdődőleg. Az Erzsébet királyné emlékünnepe és a Vörösmarty-est 900 kor. jövedelmét karácsonyi gyűjtésünkhöz csatoltuk. 251 vak katona családját ajándékoztunk meg. A csomagokat maguk a növendékek állították össze és osztották ki a szegény vak katonáknak szép ünnepi formában.

*

Külön megemlékezem arról, hogy Erzsébet királyné emlékünnepe-n nov. 19-én mindkét intézet növendékei előadták Tordai Grail Erzsébet „Emlékezés” című allegorikus színjátékát.

A Vörösmarty-estén, dec. 8-án a polg. isk. tanítónőképző irodalmi szaktanára, dr. Tolnai Vilmos Vörösmarty Csongor és Tünde című tündéri játékát ismertette az összes növendékek előtt igen értékes, eleven,

vonzó előadásban, hogy néhány nap múlva kellőleg élvezhessék növendékeink e remekművet a m. kir. opera színház előadásán.

A *nemzeti műveltség* mélyítése és erősítése gerince a mi iskolánk *tanító-nevelő* rendszerének. Egy ily kitűnően előkészített előadás élvezete mondhatnám egész életén át irányító hatással van a növendék szellemi fejlődésére. Megtanítja őt arra, hogy a legnemesebb esztétikai-etikai gyönyörűségért is meg kell dolgozni az értelem, a szív és lélek munkájával; hogy sokat kell tanulni, fáradni annak, aki egy remekmű megfejtésére, megértésére vágyik s hogy ilyen célokért küzdeni és élni érdemes.

A polg. iskolai tanítónőképző növendékei méltó tanítványoknak bizonyultak. Jól sikerült, teljesen önállóan rendezett ünnepi előadásokon mutatták be tanulmányaik, műveltségük eredményét, szép tehetségüket.

Március 10-én a mennyiség- és természettudományi szakcsoport III. évfolyama rendezett igen sikerült, a hadiárvak javára 1200 koronát jövedelmező előadást. Dalososztály volt az idei III. B) sok érzékkel minden iránt, ami az életet kedvessé és finommá teszi. Estéjüket voltaképpen farsangkor akarták megtartani, megmutatni, hogy most *ilyen* farsangjuk van a fiatal magyar leányoknak, hadiárvak részére értékesítik talentumaikat. De közbejött a szénhiány. Aztán jött Krusevácról az alább közölt levél és aztán minden akadály ellenére létrejött a szépsikerű ünnep.

Krusevác (Szerbia), március 1-én.

„A zászlóalj tisztikara megkapta az Erzsébet nőiskola polg. isk. tanítónőképző-intézet mennyiség- és természettudományi szakcsoportjának III. éves növendékei által febr. 17-én rendezett jótékonycélú előadásra szóló meghívót. A tisztikar őszinte örömmel látta, hogy a rendező hölgyek az est jövedelmét a hadiárvak javára adják, éppen azért a tisztikar elhatározta, hogy az étkezdejében ugyanezen célra gyűjtött összeg egy részét és pedig 700 K jegy megváltás címén az előadást rendező bizottsághoz küldi el. stb. stb.“

Tikos alezredes, zászlóaljparancsnok.

A nyelv- és történettudományi szakcsoport III. osztálya Arany János emlékének áldozott márc. 24-én rendezett estéjével, mely Erdély céljaira 305 koronát jövedelmezett. Ez ünnep valóban irodalmi színvonalon állott. Nagy Emma verses prologusa eredeti költői alkotás, melyről a Petőfi-Társaság néhány jelese, aki ünnepünket jelenlétével szerencsétlente, igen elismerően nyilatkozott. Székely Irén Arany János életfelfogása c. tanulmánya is mély benyomást tett.

A gyakorló felső leányiskola március 25-én megtartott előkelő színvonalú matinéját szintén Arany János emlékezetének szenteltük. Gondoskodtunk, hogy az irodalmi tanításban Arany János költészete a szokottnál is jobban kidomboríttassék, ezenkívül növendékeink a Kisfaludy- és a Petőfi-társaság Arany-ünnepein nagyszámban jelentek meg. Itt emlékezem meg arról az öröndetes tényről, hogy a Kisfaludy-Társaság elnöksége dr. Négyessy László egyetemi tanár Arany Jánosról írt igen értékes tanulmányát 150 példányban megküldte intézetünknek, amiért növendékeink nevében ez úton is hálás köszönetet mondok.

Az áll. Erzsébet nőiskola elemi iskolájának gyűjtését is lezártuk, de be nem fejeztük. 12,903 K 34 fillért küldtünk be gr. Khuen-Héderváry Károly önmagyméltóságának, mint a Haborúban Feldúlt Tűzhelyeket Újrafelépítő Országos Bizottság elnökének. Szép elismerő sorok kíséretében azt a választ kaptuk, hogy a magyar társadalomra csakis óvodák felépítésének a kötelezettsége hárul. Így az áll. Erzsébet nőiskola is óvodát fog Isten segítségével építeni valamely ellenségfeldúlta kárpáti faluban,

Gyűjtésünk ez eredményéről jelentést tettünk a nagyméltóságú Miniszter Úrnak, aki a következő szavakkal mondott köszönetet:

„Nagyságos Berta Ilona úrnőnek
az Erzsébet nőiskola igazgatójának.

Nagyságodnak az 1917. évi március hó 30-án 486. sz. a. kelt jelentésére értesítem a tekintetes Igazgatóságot, hogy a vezetése alatt álló intézet tanári testülete és növendékei által egy, a kárpáti falvakban felállítandó óvoda költségére indított gyűjtését s a gyűjtött 12,903 K 34 fillérnek a Haborúban Feldúlt Tűzhelyeket Újrafelépítő Bizottság Elnökségének történt megküldését örömmel jóváhagyólag tudomásul vettem.

Ebből kifolyólag úgy Nagyságodnak, mint a vezetése alatt álló intézet tanári testületének és tanulóifjúságának lelkes fáradozásáért és önzetlenül hazafias aldozatkésziségeért méltányló elismerésemet és köszönetemet fejezem ki.

Budapest, 1917. évi április hó 30-án.

Jankovich s. k.“

Örömmel teszünk jelentést báró Tornyai Schossberger Lajos „*Erzsébet és Magdolna*“ néven tett 600 koronás alapítványáról, amelyet két kedves leányának felsőbb leányiskolánkban nyert kiképzése és nevelése emlékére tett.

Nagyméltóságú Károlyi Lászlóné grófnő a „Klára-alap“-ot leányának Klára grófnőnek a II. és III. osztályból tett magánvizsgálataival kapcsolatban 200 K-val növelte, így a Klára-alap jelenleg 300 K, hadikölcsönkötvényben.

A 600 K-ás „Fruzsina-(gróf Károlyi-)alap“ kamatait az idén nem osztottuk ki, hanem megegyezés szerint Segítőalapunkhoz csatoltuk.

A II. és III. hadikölcsön alkalmából az intézet tanári testületei és a növendékek 1250 koronát jegyeztek az intézet Segítőalapjára, amely jelenleg 2850 korona. Kamatait idén a tanári kar és a növendékek megegyezésével szintén hadikölcsönjegyzésre fordítottuk.

A hadikölcsönökre különben buzgón jegyeztek a tanári testületek és a növendékek.

KIMUTATÁS

AZ ÁLL. ERZSÉBET-NŐISKOLA 1916—1917. ISKOLAI ÉVI JÓTÉKONY-
CÉLÚ GYŰJTÉSEIRŐL.

Sorszám	Milyen célra történt az adományozás	Az adomány neve		
		K	f	Természetbeli
1	A hontalanná vált erdélyieknek	1000	—	500 db ruhanemű
2	Rózsa Gizella, erdélyi menekültnek	28	11	—
3	Hadisírgondozó-alap javára	140	—	—
4	Vak és rokkant katonák karácsonyára	1445	18	Az adomány természet- beli ajándéktárgyakban adatott át
5	Katonák karácsonyára a Hadsegélyző- Hivatalnak	300	—	
6	4 rokkant katona munkábaállítására	800	—	—
7	Hadiárvak javára „Az Est“ útján	1200	—	—
8	„Pro Transsylvania“ „Az Est“ útján	305	48	—
9	Budapesti Önkéntes Mentő-Egyesületnek	201	20	—
10	„Pro Transsylvania“ könyvsorsjátékának	50	—	—
11	A Hadsegélyző-Hivatal hadigyűrűiért	134	—	—
12	Az Országos Anya- és Csecsemővédő Egyesületnek	85	68	—
13	A sárospataki ref. főiskola fenntartási alapjára	42	—	—
14	Zsófia Orsz. Gyermekszanat.-Egyesületnek	62	—	—
15	Zsédely Etel, az intézet elaggott cselédjének	67	—	—
Összesen		5860	65	—
Az ifjúsági segítőalap javára tanárok és növendékek adakozásából hadikölcsön kötvényekben jegyzett az intézet		950	—	—
Az intézet jótekonycélú gyűjtéseinek vég- eredménye		6810	65	—

* A Timót-utcai hadikórház rokkantjainak 7, a Lajos-utcai kórházban és a Császárfürdőben 1—1 karácsonyfát díszítettünk s ez alkalommal 700 db. viaszkos-
vásznonból varrt, varrókészlettel, apró használati tárgyakkal felszerelt táskát ajándé-
koztunk a katonáknak.

A növendékek természetben is adakoztak édességet, játékokat, könyvet, ruha-
neműt és az intézet szállítói közül: a Rigler-gyár, Szénássy Gy., Singer és Wolfner,
Kilián, Központi Tejcsarnok, Kasztriner E., Láng Mihály, Kossuch János, Mössmer
József, Anzenberger A., Simon Károly, Palágyi Lajos, Schuster Gyuláné és Schneider
József cégek gazdagították iskolánk gyűjtését pénzbeli és természetbeni ajándékkal.

Meg kell még emlékezmem néhány értékes, kedves látogatásról, melyek ez iskolai évnek ünnepi napjai voltak és sok nehéz küzdelmet elviselni segítettek.

Október 3-án, mindjárt az évnyitás után *Mahir Hassan bej*, a drinápolyi Liceum igazgatója *dr. Erődi Béla* főigazgató társaságában hosszabb időt töltött intézetünkben és nagy érdeklődéssel hallgatta növendékeink énekét, szavatatát, melyet tiszteletére előadtak, valamint kedves közvetlenséggel élvezte a rögtönzött kis magyar kiállítást, melyet az intézetben található jellemző magyaros tárgyakkal állítottak össze hamarosan a fiatal tanítónők. *Mahir bej* valósággal úgy viselkedett nálunk, mintha az egész török nemzet testvéri érzését óhajtotta volna mindnyájunknak tulajdonává tenni.

December 20-án *Said államtitkár* látogatta meg intézetünket *dr. Pekár Gyula* országgy. képviselő, illusztris írónk társaságában. E látogatásnak már komolyabb jellege volt. *Said* államtitkár a török nő helyzetének reformálásán dolgozik és az eszközöket részben nálunk is keresi. Ő már céltudatosan érdeklődött intézetünk nevelési és tanítási rendszere iránt és annak az óhajtásának is kifejezést adott, mily hasznára volna a török társadalomnak, ha évenként néhány török leány az áll. Erzsébet nőiskolában s általában magyar nőnevelő-intézetekben nyerhetné kiképzését. Nagy elismeréssel nyilatkozott a látottak felett.

1916 okt. 17-én *dr. Lányi Tivadar* honvédfőorvos, aki két hosszú évet töltött fogságban különböző orosz táborokban és mint csereorvos került haza, tartott a növendékeknek igen érdekes, megható, bensőséges előadást rabságának történetéről, élményeiről, különösbbe Turkesztán és a chodsgenti fogolytábor ismertetéséről, ahol hosszasan tartózkodott és hazatérésének viszontagságairól. Tanulságos, magas színvonalú előadás volt.

Dec. 16-án *Dessewffy Emilné grófné*, a vak katonák hűséges gondozója tartott leányainknak tapasztalatokon alapult élelnek szellemi előadást arról, hogyan kell bánni, foglalkozni a vak és a rokkant katonákkal, hogy igazán segítsünk rajtuk és lelkükben kárt ne tegyünk. Kedves közvetlensége jó hatással volt leányainkra.

Március havában *Tormay Cecil*, a jeles író és Szász Zsomborné úrnők a Pro Transilvania céljaira rendezett tárgysorsjáték érdekében jártak nálunk és növendékeinknek látogatásukkal igaz örömet okoztak. Sorsjegyeink, sajnos, nem nyertek, de a rendezőbizottság utólag néhány érdekes könyvet küldött ajándékba, amiket utolsó összejövetelünk alkalmával fiók-sorsjáték útján juttattunk a III. A) és B) osztály szerencsés nyerőinek birtokába.

Március 3-án gróf *Majláth Gusztáv* erdélyi püspök tüntette ki intézetünket magas látogatásával. Különösbbe az erdélyi leányokkal foglalkozott ez alkalommal. Mindenikhez volt egy kedves, biztató baráti szava. Reméljük, hogy — mint ígérte —, legközelebb az egész intézetet érdeklődésére méltatja.

Május 18-án *dr. Prohászka Ottokár*, székesfehérvári megyés püspök, a mi püspökatyánk, intézett lélekemelő tanítást növendékeinkhez felséges szónoki beszéd formájában. Azt a gondolatot igyekezett nekik kézzel és ésszel megfoghatóvá tenni, hogy az élet három nagy értéke: a tudás, a szépség és az öröm csak akkor lesznek tulajdonunkká, éle-

tünk tartalmává és boldogító eszközévé, ha *Lélek* dolgozza fel, alakítja, formálja át ezeket. A *léleknek a lélekkel való szemléyes érintkezését* magyarázta és ezzel megjelölte a jövőbeni tanítónőnek pedagógiai életfeladatát, módszerét és *nevelő eljárását*. Leányaink nagy tisztelettel, áhitattal figyelték szavát. Isten fizesse meg.

*

Május 20-án tartottuk évzáró ünnepi összejövetelünket, mikor is a növendékek megható módon búcsúztak el a tanári testülettől — az intézettől. Az igazgató búcsúbeszédében az *erkölcsi nevelés* fokozataira mutatott rá: hogyan juthat el az egyén a *kötelességek* hűséges teljesítése útján a *felelősség* örömének átérzésére és hogyan emelkedhetik fel lassanként a *hívás* magaslatára. A haladás és a tökéletesedés útját mutatta meg az életbe kilépő fiatal tanítónőknek, amely a nehéz, súlyos időkben is biztosan célhoz vezet és lelki harmóniát eredményez.

Küldjünk e helyről is biztató szót diplomás leányainknak és kívánjunk nekik sok szép örömet munkájukhoz!

Július 1-én együtt imádkozott a testület a ***Békéért!***

Ez év története is híven jellemzi intézetünket, amely családias jellegű, szülő- és Istentisztelő és hazafias szellemben nevel; e nagy idők tanításait értékesíti, magyar leányainkat takarékos irányba vezeti, női és tanítónői hivatásuk átérzésére, *munkás*, szép életre a legjobb igyekezettel készíti elő.

Sohasem téveszti szem elől azt az örök igazságot:

Hogy csak ép testben lehet igazán ép a *Lélek!*

I. POLGÁRI ISKOLAI TANÍTÓNÓKÉPZŐ- INTÉZET

1. A TANÁRI TESTÜLET.

IGAZGATÓ:

BERTA ILONA, okl. polg. isk. tanítónő, az Országos Köznevelési Tanács rendes tagja. Előadta a magyar irodalmat az I. és II. B) évfolyamokon, vezette a III. A) és III. B) évfolyamokon az első félévben a gyakorlati tanításokat, mint dr. Székely György r. tanár helyettese. — Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 34.

RENDES TANÁROK:

BERECZ SÁNDOR, bölcsészettudós, okl. középiskolai tanár, a történelmi, köz- és magánjogi tanszék rendes tanára. Előadta a világ-történetet az I. és II. A), a magyar történetet, köz- és magánjogot a III. A), és tanította a latin nyelvet az összes évfolyamokon. — Szolgálati éveinek száma 31, az Erzsébet Nőiskolánál 11.

CSEMEZ JÓZSEF, okl. középiskolai tanár, a fizikai tanszék rendes tanára. Előadta a fizikát és vezette a fizikai gyakorlatokat a II. és III. B) évfolyamokon. Tanította a német nyelvet a III. B) évfolyamon. — Szolgálati éveinek száma 38, az Erzsébet Nőiskolánál 23.

IFJ. ENTZ GÉZA, bölcsészettudós, okl. középiskolai tanár, egyetemi és műegyetemi magántanár. Előadta az állattan és növénytan az I., II. és III. B), az embertan a II. A) és B) évfolyamokon. — Szolgálati éveinek száma 17, az Erzsébet Nőiskolánál 4.

HORGER ANTAL, bölcsészettudós, okl. középiskolai tanár, egyetemi magántanár, a magyar nyelvészeti tanszék és a német nyelv rendes tanára. (Ez időben a délnyugati harcvonalon mint népfelkelő főhadnagy és századparancsnok.) — Szolgálati éveinek száma 21, az Erzsébet Nőiskolánál 6.

POGÁNY IDUNA, okl. polg. isk. tanítónő, a kereskedelmi és politikai számtan, könyvvitel, gazdaságtan és torna rendes tanára. Előadta a keresk. számtant az I. B), a politikai számtant a III. B), a könyvvitelt az I. és II. B), a gazdaság- és háztartást az I., II. és III. B), tanította a tornát és tornaelméletet az I., II. és III. A) és B) évfolyamokon. A tanári könyvtár őre. — Szolgálati éveinek száma 25, az Erzsébet Nőiskolánál 20.

PRINZ GYULA, bölcsészettudós, egyetemi magántanár, a földrajzi tanszék rendes tanára. Előadta a földrajzot az I., II. és III. A), és vezette a földrajzi gyakorlatokat a II. és III. A) évfolyamokon. — Szolgálati éveinek száma 13, az Erzsébet Nőiskolánál 5.

PRIVORSZKY ALAJOS, bölcsészettudós, okl. középiskolai tanár, egyetemi magántanár, a matematikai tanszék rendes tanára. Előadta a matematikát az I., II. és III. B) osztályokban. — Szolgálati éveinek száma 22, az Erzsébet Nőiskolánál 5.

SZÉKELY GYÖRGY, bölcsészetdoktor, okl. középiskolai tanár, egyetemi magántanár. Előadta a pedagógiát és filozófiát az összes évfolyamokon és vezette a gyakorlati pedagógiai kiképzést. — Szolgálati éveinek száma 27, az Erzsébet Nőiskolánál 10.

TOCSEK ILONA, okl. polg. isk. tanítónő, a német nyelv és irodalmi tanszék rendes tanára. Előadta a német nyelvet és irodalmat az I., II. és III. A) évfolyamokon. — Szolgálati éveinek száma 28 az Erzsébet Nőiskolánál.

TOLNAI VILMOS, bölcsészetdoktor, okl. középiskolai tanár, a magyar irodalomtörténeti tanszék rendes tanára. Előadta a magyar irodalomtörténetet az I., II., III. A), a stilisztikát és retorikát az I. A) évfolyamokon. — Szolgálati éveinek száma 24, az Erzsébet Nőiskolánál 13.

TORDAI GRÁIL ERZSÉBET, okl. polg. isk. tanítónő, a szavalás tanára. Tanította a szavalást az I., II. és III. A) évfolyamokon. — Szolgálati éveinek száma 20 az Erzsébet Nőiskolánál.

VÁSONY LAJOS, a műszaki tudományok doktora, okl. vegyészmérnök, műegyetemi magántanár, a chemia, ásványtan-földtani tanszék rendes tanára, a Nemzeti Nőnevelés szerkesztője. Előadta a vegytant, ásványtant és földtant az I. és II. B) évfolyamokon, vezette a vegytani és ásványtani gyakorlatokat a III. B) évfolyamon. — Szolgálati éveinek száma 18, az Erzsébet Nőiskolánál 11.

MEGBÍZOTT ELŐADÓ ÉS ÓRAADÓ TANÁROK.

BAHNERT JÓZSEF, okl. zenetanár, az áll. polg. isk. tanítóképző-intézet (Paedagogium) rendes tanára, zongoraművész és zeneszerző. Tanította az éneket az összes évfolyamokon.

BLASKOVICH IZABELLA, okl. középiskolai tanár. Tanította a francia nyelvet az összes évfolyamokon.

GOKLER IRMA, okl. tanítónőképző-intézeti tanár és okl. tanítónőképző-intézeti tornatanár, tanulmányi felügyelettel megbízott nevelőnő, tanította a német társalgást az I., II. B) évfolyamokon, mint dr. Horger Antal tanár helyettese. Tanította a tornát a nem tornaszakosok csoportjában az I., II. és III. A) és B) évfolyamokon. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 3.

GUEST JANE ELSIE. (L. gyak. felsőbb leányiskola). Tanította az angol nyelvet az összes évfolyamokon.

Dr. JACZKÓ PÁLNÉ DAPSY ALICE, Tanította a francia nyelvet az összes évfolyamokon.

RADÁK OLGA, okl. tanítónőképző-intézeti tanár, tanítónőképző-intézeti segédtanítónő, tanulmányi felügyelettel megbízott nevelőnő. Előadta az első felévben a pedagógiát és a filozófiát az összes évfolyamokon, mint dr. Székely György tanár helyettese. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 4.

Dr. NÉMETH GYULÁNÉ SEBESTYÉN IRÉN, bölcsészetdoktor, okl. tanítónőképző-intézeti tanár, a Nemzeti Múzeum könyvtárának gyakornoka. Előadta a magyar nyelvészetet az I. A) évfolyamon mint dr. Horger tanár helyettese.

SEIDL EMMA, (L. gyak. felsőbb leányiskola). Előadta a művészet-történetet és tanította a rajzot az I., II. A) és B) évfolyamokon.

SOLYMOSSY SÁNDOR, bölcsészetdoktor, okl. középiskolai tanár, az állami felső építőipariskola rendes tanára. Előadta az esztétikát és poétikát a II. A) évfolyamon.

ZAMBRA ALAJOS, jogtud. doktor, tud. egyetemi lektor, az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum segédőre stb. Tanította az olasz nyelvet.

EXHORTATOROK:

BÖHM JÁNOS, evangélikus lelkész.

SALY LÁSZLÓ, a hittudományok doktora, győregyházmegyei áldozópap, kir. tud. egyetemi tanárhelyettes, pápai titkos kamarás, a budapesti központi papnevelőintézet tanulmányi felügyelője stb.

TAKARÓ GÉZA, református lelkész, tábori lelkész.

A TANÁRI TESTÜLETBEN ELŐFORDULT VÁLTOZÁSOK.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter 97,292. sz. a. 1916 szeptember 10-én kelt rendelettel a nem tornaszakos tanítónőjelöltek tornatanításával GOKLER IRMA okl. tanítónőképző-intézeti tanár és tornatanárt intézeti nevelőnőt bízta meg.

114,805. sz. a. 1916 október 3-án kelt rendelettel dr. JACZKÓNÉ dr. DAPSY ALICE segédtanítónői állásáról való lemondását tudomásul vette és a polgári iskolai tanítónőképző-intézetben és a tanárképző Apponyi-Kollégiumban óraadói minőségben a francia nyelvnek tanításával bízta meg.

134,556. sz. a. 1916 október 18-án 1214. sz. a. 1917 január 10-én kelt rendeletekkel dr. SZÉKELY GYÖRGY pedagógiai tanárnak három havi illetve egy hónapi szabadságot engedélyez és helyettesítésével az intézet igazgatóját és RADÁK OLGA, intézetünkhöz szolgálatátételre be rendelt képzőintézeti segédtanítónőt bízta meg.

6688. eln. sz. a. 1917 június 4-én kelt rendeletével értesíti az igazgatóságot, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter úr 7900. sz. a. kelt rendeletével ifj. dr. ENTZ GÉZA r. tanárt a népfölkelői tényleges szolgálat alól bizonytalan időre fölmenti.

2. AZ ORSZÁGOS FELSŐ NÉP- ÉS POLGÁRI ISKOLAI TANÍTÓNŐVIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁG.

ELNÖKE:

Dr. SZINNYEI JÓZSEF, egyetemi ny. r. tanár.

ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE:

BERTA ILONA, igazgató.

TAGJAI:

Dr. BEREZS SÁNDOR a történelemre, köz- és magánjogra.

BERTA ILONA a mennyiség-természettudományi szakcsoporton a magyar nyelvre és irodalomra.

CSEMEZ JÓZSEF a természettanra.

Dr. JACZKÓNÉ Dr. DAPSY ALICE a francia nyelvre és irodalomra.

Dr. ENTZ GÉZA az állattanra, növénytanra és embertanra.

Dr. ERŐDI BÉLA, udv. tanácsos, tankerületi főigazgató az olasz nyelv és irodalomra.

HERZFELD VIKTOR, zeneakadémiai r. tanár az énekre, zeneelméletre és hangszerzenére.

Dr. HÖRGER ANTAL a magyar nyelvészetre és a mennyiség-témészettudományi szakcsoporton a német nyelvkészség vizsgálatára.

POGÁNY IDUNA a kereskedelmi és politikai számtanra, valamint a tornászat gyakorlatára és elméletére.

POPOVICS IVÁN, keleti kereskedelmi akadémiai tanár, a szerb (horvát) nyelvre.

Dr. PRINZ GYULA a földrajzra.

Dr. PRIVORSZKY ALAJOS a mennyiségtanra.

Dr. NÉMETH GYULÁNÉ dr. SEBESTYÉN IRÉN a magyar nyelvészetre (1 évre).

Dr. SIEGESCU JÓZSEF, egyetemi ny. r. tanár a román nyelvre.

Dr. SOLYMOSSY SÁNDOR esztétikára, poétikára és verstanra.

Dr. SZÉKELY GYÖRGY filozófiára és pedagógiára.

TOCSEK ILONA a német nyelv- és irodalomra.

Dr. TOLNAI VILMOS a magyar irodalomra.

Dr. VÁSONY LAJOS a kémiára, ásványtanra és földtanra.

Dr. YOLLAND ARTUR, egyetemi ny. r. tanár az angol nyelvre és irodalomra.

3. AZ ORSZÁGOS M. KIR. NŐI KÉZIMUNKATANÍTÓNŐ- VIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁG.

ELNÖKE:

Dr. SZINNYEI JÓZSEF, egyetemi ny. r. tanár.

ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE:

BERTA ILONA, az áll. Erzsébet Nőiskola igazgatója.

MÁSODIK ALELNÖKE:

SEBESTYÉNNÉ STETINA ILONA, az áll. Nőipariskola igazgatója.

TAGJAI:

VÁRDAY SZILÁRD, a Szépművészeti Főiskola igazgatója.

EBERHARDNÉ JAUSZ JOZEFIN, felső leányiskolai tanítónő.

HAVRANEK FERENC, a Képzőművészeti Főiskola tanára.

LÉPESNÉ BAUER IRÉN, II. ker. áll. elemi tanítónőképző-intézeti tanítónő.

Dr. PÉCSY BÉLÁNÉ, VI. ker. állami felső leányiskolai tanítónő.

DÖRFLER JANKA, áll. nőipariskolai tanítónő.

DUHA MELANIA, áll. nőipariskolai tanítónő.

LOSZKOT ÖDÖNNÉ, áll. nőipariskolai tanítónő.

PILLER ERZSÉBET, áll. nőipariskolai tanítónő.

TSCHIRTSCHNÉ TÖRÖK ERZSÉBET, áll. nőipariskolai tanítónő.

*

A polgári isk. kézimunkatanítónők képesítésének 61071/1914. sz. a. kiadott új szabályzata értelmében az idén először voltak képesítő vizsgálatok. Összesen 20 tanítónő nyert kézimunkatanítónői oklevelet, miután előzetesen megszerezte a rajztanítónői oklevelet a Képzőművészeti Főiskolán. Nagy érdeklődéssel nézünk a most kilépettek tanítónői munkássága elé és a legszebb reményt fűzzük hozzá. Végre megvalósul az a régen óhajtott oly közelfekvő kívánság, hogy a rajzot és a kézimunkát egy és ugyanazon szakszerűen képzett egyén tanítsa és e tárgyaknak egymásra való jótékony hatását sikerrel értékesítse. Aggodalmat csak az a körülmény okoz, hogy nem minden tanítónőben van meg a tehetség, készség, kedv egyforma mértékben a rajzra és a kézimunkára és féltő, hogy ezt a kézimunkatanítás fogja megérezni. Reméljük, hogy az élet, a gyakorlat ezt az aggodalmat is teljesen eloszlatja.

4. A NÖVENDEKEK.

A) NYELV- ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI SZAKCSOPORT.

I. évfolyam. 1. Balsay Zsófia, 2. Braun Mária, 3. Bruckner Margit, 4. Csató Jolán, 5. Dedinszky Gizella, 6. Egyed Vilma, 7. Gabányi Ilona, 8. Gulovics Irén, 9. Kampis Sarolta, 10. Karl Margit, 11. Kókai Margit, 12. Köhler Antónia, 13. Lohr Margit, 14. Macher Friderika, 15. Mayer Blanka, 16. Nagy Ilona, 17. Nikolics Ilona, 18. Oszvald Sarolta, 19. Pálmay Lenke, 20. Radó Erzsébet, 21. Rés Anna, 22. Romhányi Sarolta, 23. Schneider Mária, 24. Seltenreich Ilona, 25. Szabados Irén, 26. Szabó Erzsébet, 27. Szakáll Sarolta, 28. Szathmáry Rozália kimaradt, 29. Szedlák Anna, 30. Széll Julia, 31. Szétsényi Márta, 32. Szontagh Jolán, 33. Szontagh Gizella, 34. Vajda Ilona, 35. Zsindely Katalin.

II. évfolyam. 1. Baló Viola, 2. Behyna Margit, 3. Bulyovszky Erzsébet, 4. Csiky Erzsébet, 5. Csizmadia Leona, 6. Csongor Margit, 7. Dömötör Mária, 8. Elekes Magdolna, 9. Fekete Livia, 10. Fridrich Margit, 11. Hazay Katalin, 12. Homma Jolán, 13. Keresztesy Izabella, 14. Körösi Edit, 15. Laky Mária, 16. Lóránth Erzsébet, 17. Medgyesi Mária, 18. Nagy Gizella, 19. Nicora Melita, 20. Ötvös Irén, 21. Ballaghy Rózsa, 22. Pogány Erzsébet, 23. Rindorfer Sarolta, 24. Ruisz Márta, 25. Sajó Lujza, 26. Sigmond Olga, 27. Siménfalvy Klementina, 28. Solutin Flavia, 29. Szattler Hedvig, 30. Tamásy Margit, 31. Tomassovits Mária, 32. Tusa Eszter, 33. Zoványi Anna.

III. évfolyam. 1. Almássy Alice, 2. Árkosy Livia, 3. Bajnovits Gizella, 4. Balsay Klára, *5. Barra Mária, 6. Behyna Erzsébet, *7. Bölöni Berta, 8. Dalotti Adrienne, *9. Dános Mária, 10. Géfin Janka, *11. Halász Edith, *12. Halmay Mária, *13. Herczeg Elza, 14. Jakucs Piroska, *15. Juhász Margit, *16. Kirchner Ilona, *17. Kovács Julia, *18. Kristóffy Olga, *19. Lyachovics Gabriella, 20. Miskolczi Gizella, 21. Nagy Emma *22. Pribis Mária, *23. Sámi Erzsébet, 24. Székely Irén, 25. Székelyi Irén, 26. Tagányi Erzsébet, *27. Vajda Irén, *28. Világhy Michaela, *29. Wenk Margit.

Jegyzet: A csillagjelzettek torna-oklevelet szereztek.

B) MENNYISÉG- ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI SZAKCSOPORT.

I. évfolyam. 1. Bervaldszky Irén, 2. Bérczi Anna, 3. Bokor Margit, 4. Csepreghy Rozália, 5. Czirbusz Margit, 6. Demuth Gabriella (kimaradt), 7. Fülöp Jolán, 8. Hanák Sarolta, 9. Horváth Ida, 10. Ignác Ida, 11. Kellner Rozália, 12. Kristóffy Ella, 13. Leszkay Erzsébet, 14. Lippay Mária, 15. Maier Margit, 16. Makkai Ilona, 17. Makoviczky Erzsébet, 18. Maszny Erzsébet, 19. Mattyasovszky Erzsébet, 20. Medgyaszói Gyula Ilona, 21. Nagy Zsófia (kimaradt), 22. Olajos Anna, 23. Orbán Márta, 24. Papp Aranka, 25. Peutsch Etelka, 25. báró Pongrácz Ilona, 27. Radovics Bojana, 28. Reinkopf Margit (kimaradt), 29. Römer Olga, 30. Seres Margit, 31. Stolcz Teréz, 32. Szauer Erzsébet, 33. Vitár Ilona, 34. Würtzler Rózsa.

II. évfolyam. 1. Báthory Irma, 2. Beke Irén, 3. Bertalan Erzsébet, 4. Csató Anna, 5. Csighy Margit, 6. Deák Helén, 7. Domé Mária, 8. Dvorzák Ida, 9. Feczko Irén, 10. Frey Mária, 11. Greszler Gizella, 12. Gyulay Erzsébet, 13. Horák Irén, 14. Jóskay Ilona, 15. Matos Ilona, 16. Morandini Mária, 17. Nagy Margit, 18. Nánay Mária, 19. Oszvald Margit, 20. Papp Elvira, 21. Pecsornik Paula, 22. Sánta Aurélia, 23. Somlyó Margit, 24. Szalay Mária, 25. Szerelemhegyi Erzsébet, 26. Szutorisz Margit, 27. Takáts Margit, 28. Tósa Róza, 29. Wildt Ilona, 30. Zabulik Róza.

III. évfolyam. *1. Balogh Irén, 2. Bellóny Erzsébet, *3. Biró Erzsébet, 4. Csányi Ilona, *5. Csonka Erzsébet, *6. Dettrich Margit, *7. Dimitrievity Draginya, *8. Dobi Ida, 9. Fialka Margit, 10. Gaál Amália, 11. Gáll Jolán Beatrix, *12. Grósz Ilona, 13. Kisantal Mária, *14. Kiss Aranka, 15. Kiss Ilona, 16. Mérey Margit, *17. Moór Lenke, *18. Patay Ildikó, 19. Pausch Irén, 20. Pál Erzsébet, *21. Rapcsák Gabriella, *22. Rác Ilona, 23. Révész Erzsébet, *24. Riesz Janka, 25. Schmidt Sarolta, *26. Spányi Margit, *27. Szlammer Ilona, *28. Tikos Magdolna, *29. Ujvári Gabriella, *30. Vass Mária

*

Az erdélyi menekülés következtében a nagyszebeni polgári iskolai tanítónőképző néhány növendéke, névszerint: Bertalan Erzsébet, Böjte Irén, Farkas Ilona, Kiss Ilona, Krausz Emma, Nemes Ilona és Papp Elvira intézetünkbe osztatott be, megfelelő osztályokba. Ezek közül Bertalan Erzsébet és Papp Elvira intézetünk kötelékében maradtak, a többiek novemberben visszatértek az anyaintézetbe.

5. KIMUTATÁS A POLG. ISK. TANÍTÓNŐKÉPZŐ-INTÉZET NÖVENDEKEIRŐL.

LÉTSZÁM, VALLÁS ÉS ANYANYELV SZERINT.

Szakcsoport és évfolyam	A hallgatók száma	Vallás szerint								Anyanyelv szerint				Kimaradt
		Római kath.	Örmény kath.	Görög kath.	Görög keleti	Reform.	Evang.	Unitár.	Izraelita	Magyar	Német	Román	Szerb	
Nyelv- és tör- ténettudományi szakcsoport														
I. osztály .	35	17	—	1	—	9	7	—	1	35	—	—	—	1
II. osztály .	33	25	—	1	—	4	2	1	—	31	1	1	—	—
III. osztály .	29	14	—	1	1	9	2	2	—	28	1	—	—	—
Összesen .	97	56	—	3	1	22	11	3	1	94	2	1	—	1
Mennyiség- és természettud. szakcsoport														
I. osztály .	34	19	—	—	1	6	7	—	1	32	1	—	1	3
II. osztály .	36	18	1	2	1	5	3	—	—	28	1	1	—	—
III. osztály .	32	18	—	1	1	5	6	—	1	31	—	—	1	—
Összesen .	96	55	1	3	3	16	16	—	2	91	2	1	2	3
Összesen .	193	111	1	6	4	38	27	3	3	185	4	2	2	4

Bésán-ösztöndíjat élveztek:

1. Dvorzák Ida	600 K	5. br. Pongrácz Ilona	500 K
2. Kiss Ilona	500 „	6. Riesz Janka	600 „
3. Medgyesi Mária	300 „	7. Römer Olga	300 „
4. Nagy Margit	200 „	8. Sajó Lujza	200 „

Állami alkalmazottak gyermekeinek nevelését előmozdító segítségben
részesültek:

1. Balsay Klára	500 K	6. Papp Elvira	500 K
2. Dedinszky Gizella	360 „	7. Patay Ildikó	500 „
3. Horák Irén	360 „	8. Szabó Erzsébet	500 „
4. Kellner Rozália	410 „	9. Szétsényi Márta	500 „
5. Nicora Melitta	700 „	10. Vajda Ilona	360 „

Jövedéki bírság-alapból ösztöndíjban részesültek:

1. Bertalan Erzsébet	300 K
2. Kisantal Mária	300 „

Hainrich Jakab-féle alapítványt élvezte: Homma Jolán 210 K.

Kárász Anna-féle ösztöndíjban részesült: Horváth Ida 800 K.

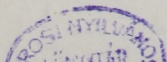
Államerdészeti gyermeknevelési alapból: Lohr Margit 400 K.

A Homoksil-i hitközség alapítványából: Radovits Bojana 500 K.

A Győri királyi árvaalapítványból: Riszdorfer Sarolta.

6. A KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATOK SORRENDJE:

Nap	Írásbeli	Szóbeli	Gyakorlati	Próbatanítás
máj. 14.	Pedagógiai dolg. A) és B) szakcsoport 29+31 rendes tanuló.			
máj. 24. 25. 26.				B) szakcsoport 31 rendes tanuló
máj. 29. 30. 31.				A) szakcsoport 29 rendes tanuló.
jún. 4.	Magyar szakdolgozat 28 rendes tanuló. Mathematika szakdolg. 31 rend., 1 magántanuló, 1 kiegészítő.			
jún. 5.	Német szakdolgozat 7 rendes tanuló. Keresk. és polit. számt. 31 rend., 1 magántanuló.			
jún. 6. 8. 9.			Gyak. kézimunka I. alapvizsga 31 jel.	
jún. 11. 12.			Gyak. kézimunka II. alapvi. sga 17. jel.	
jún. 13.		Kézimunka szakcs. II. alapvizsga 17 jel.		
jún. 14.	Magyar szakdolgozat 6 magántanuló, 1 javító.	B) szakcsop. II. kép. 31 rend, 1 magántan., 1 kiegészítő.		
jún. 15.		A) szakcsop. II. kép. 29 rendes tanuló.	B. szakcsop. II. képes. Fiz., biol., kem., prakt., 1 magán tan., 1 kieg. Gyakorlati kézimunka III. képesítő, 20 jelölt.	
jún. 16.	Pedagógiai dolg. B szakcsoport 1 mag.-tan., 1 kieg.	A) szakcsop. II. kép 7 m.-tan., 1 javító.	u. a.	
jún. 18.	Pedagógiai dolg. B) sz.- csop. 1 magántan., 1 jav. Francia szakdolg. 2 jel. 1 javító honosító.	B) szakcsop. I. kép. 29 rendes tanuló.	u. a.	
jún. 19.		A) szakcs. I. kép. 32 rendes tanuló.	u. a.	Bj szakcsoport 1 m.-tan 1 kiegészz.
jún. 20.		A) szakcsoport I. kieg. 9 magántanuló. Francia nyelvmesternő 2 jelölt, 1 honosító jav.	u. a.	A) szakcsoport 7 m.-tan., 1 javító.
jún. 21.	Pedagógiai dolgozat Francia nyelvm.-nő, 2 jelölt, 1 hon. jav.	Torna, szóbeli és gyakorlati, 38 rendes tanuló.	u. a.	
jún. 22.			u. a.	Torna szakcsoport 38 rendes tanuló.
jún. 23.			u. a.	Francia ny.-mesternő 2 jelölt, 1 hon. jav.
jún. 25. 26.			u. a.	
jún. 27.	Pedagógiai dolg. Kézim. szakcs. 20 jel.	Kézimunka szakcsop. képes. vizsga 20 jelölt		
jún. 30.				Kézimunkatanítás. 20 jelölt.

7. KIMUTATÁS A KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATOKRÓL

az 1916 – 17. iskolai évben.

Szeptember havában: A nyelv- és történettudományi szakcsoportból II. képesítőt tett 2 magántanuló, oklevelet nyert 1.

I. képesítőt tett 2 magántanuló.

Javító I. képesítőt tett 3 magántanuló.

Oklevele honosítottatott 1 francia nyelvmesternőnek.

Június havában: A nyelv- és történettudományi szakcsoportból II. képesítőt tett 29 rendes és 7 magántanuló (1 javított). Oklevelet nyert 29 rendes és 5 magántanuló. Összesen 34.

I. képesítőt tett 32 rendes és 9 magántanuló. Összesen 41. Vizsgálata elfogadtatott 31 rendes és 4 magántanulónak, javító vizsgálatra utasítottatott 3 magántanuló, ismétlésre 1 rendes és 2 magántanuló.

A mennyiség- és természettudományi szakcsoportból:

II. képesítőt tett 32 rendes és 1 magántanuló. Összesen 33.

Kiegészítő vizsgát tett 1 tanítónő.

I. képesítőt tett 29 rendes tanuló.

Tornatanítónői oklevelet nyert 35 rendes tanuló.

Francia nyelvmesternői oklevelet nyert 2 magántanuló.

Oklevele honosítottatott 1 francia nyelvmesternőnek.

Szerb nyelvkészségi vizsgát tett 1 rendes tanuló.

Kézimunkatanítói oklevelet nyert 20 rajztanítónő.

Kézimunka I. alapvizsgát tett 31 jelölt.

Kézimunka II. alapvizsgát tett 17 jelölt.

8. POLGÁRI ISKOLAI TANÍTÓNŐI OKLEVELET NYERTEK NÉVSZERINT:

1. A nyelv- és történettudományi szakcsoport III. évfolyamának rendes növendékei (lásd a 14. lapon), valamint a következő magántanulók:
1. Ambrus Gizella, 2. Havas Alice, 3. Kertész Ilona, 4. Szép Margit, 5. Takács Erzsébet.

2. A mennyiség- és természettudományi szakcsoport III. évfolyamának rendes növendékei (lásd a 15. lapon) és Erdődiné Zilahy Ilona magántanuló.

Kiegészítő vizsgát tett Pandurovics Gordána felső népiskolákra képesített tanítónő.

3. Tornatanítónői oklevelet nyertek a III. évfolyam rendes növendékei közül a csillaggal jelöltek (lásd a 14. és 15. lapon).

4. Francia nyelvmesternői oklevelet nyertek: Kiss Irén és Czimer Margit elemi iskolai tanítónők.

5. Francia oklevele honosítottatott Sima Klára nyelvmesternőnek.

6. Kézimunkatanítónők névsora: 1. Bánáss Mária, 2. Daffinger Johanna, 3. Dienes Teréz, 4. Egan Zsófia, 5. Friedery Zsófia, 6. Füleki Margit, 7. Hoffer Paula, 8. Kassay Margit, 9. Káplány Margit, 10. Kozáky Izabella, 11. Matavovszky Edit, 12. Pálffy Piroska, 13. Patocska Stefánia, 14. Peitler Etelka, 15. Pocsy Terézia, 16. Schick Izabella, 17. Somlyai Margit, 18. Strelisky Irén, 19. Strobl Paula, 20. Wälder Angela.

9. AZ ÚJ LEÁNYKÖZÉPISKOLA.

Az 1916/17. iskolai év fordulópontot jelent a nőnevelés terén, mert ez hozta meg azt a reformot, amely leányaink nevelését új irányba tereli.

Az eddigi felső leányiskola főként azt a célt tartotta szem előtt, hogy a művelt középosztály leánygyermekének minél tágabb körű általános műveltséget adjon és emellett erősen hangsúlyozta azt az elvet, amely a nőt *teljesen* a családnak, az otthonnak akarja megtartani.

Idők folyamán a társadalmi, gazdasági viszonyok változásával, súlyosbodásával ez az ideális célokat követő iskola mindjobban eltávolodik a reális, a való élettől, — mintegy fölötte áll annak — s mind nyilvánvalóbb lesz az, hogy a nőnevelésnek ez a módja nem használhat az emberiségnek kellő mértékben. Mert ha érzi is magában az a nő, hogy képes lenne olyan munkára, amely nemcsak családjának, de a köznek is használ, nem értékesítheti talentumait, mert nincsen olyan iskolája, ahol a rendszeres, közhasznú munkára felkészülhetne. S csakhamar bekövetkezik az a visszás helyzet, hogy a leányok rendes, rendkívüli vagy magántanulói lesznek azoknak a fiúiskoláknak, melyeknek szervezete ugyan a női léleknek egyáltalában nem felel meg, de amelyek a leányoknak is megadják a módot arra, hogy a társadalom önálló, keresőképes tagjai legyenek. A különféle felvételi és különbözeti vizsgák csak bonyolultabbá teszik a helyzetet, de nem javítják.

A lányok iskoláztatásának, nevelésének meg kell változnia; az átalakulást maga a korszellem követeli, megvalósítását csak siettetette a háború.

Éppen ezért fogadhatta a hazai nőnevelés minden munkása osztatlan örömmel Jankovich Béla dr., volt vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 1916. évi július 14-én kelt 86,100. sz. rendeletét, amely a leányközépiskolák új szervezetét, rendtartását* lépteti életbe és gyökeresen megváltoztatja az eddigi felsőbb leányiskolát. Ezért öröndetes tény a reform, amely az általános műveltség mellett biztosítani akarja a nőknek a kenyérkeresetre való kellő előkészületet is; az ideális cél mellett a hasznosság elvét sem téveszti szem elől.

*

A fentidézett miniszteri rendelet az eddigi felsőbb leányiskolát „*felső leányiskola*” néven a leányközépiskolák közé sorozza és hangsúlyozza, hogy minden tekintetben gyakorlatiasabbá kívánja tenni a művelt középosztály leányainak nevelését. Nagyobb tért enged a reáltudományoknak és a nő természetes hivatására való előkészületre is nagy gondot fordít. De hogy e célnak a leányközépiskola megfelelően, a felső leányiskola mellé megszervezi a *leánygimnáziumot és felső kereskedelmi iskolát*.

Nehogy azonban a korai pályaválasztás káros hatása érvényesülhessen, a leányközépiskolák mindhárom faja *egységes* az alsó tagozatban. Csak a IV. osztály elvégzése után kell tehát határoznia a növendéknek, hogy hol folytassa tovább tanulmányait. Akkorra már ki is fejlődhetnek hajlamai annyira, hogy ezeknek megfelelően megmarad a felső leányiskolában, vagy átlép a leánygimnáziumba, illetve felső keresk. iskolába. Ott további 4 év alatt megszerezheti magának a képességet a főiskolai,

* Kíváncsú volt, ha a t. szülők ez új szervezettel behatóbban is megismerkednének. A teljes rendelet megszerezhető az Egyetemi nyomdában (I. Iskola-tér 3.) 2.60, illetve 1.30 koronáért.

egyetemi tanulmányokra, míg itt — újabb 3 évi tanulmánnyal a kereskedelmi életpályákra készülhet elő.

A mi felsőbb leányiskolánk egyelőre hétéosztályú felső leányiskolává alakul át, vagyis biztosítani kívánja elsősorban növendékei magasabbfokú általános műveltségét, amellet, hogy leendő anyai, társadalmi hivatásukra is előkészíti őket. A mennyiségtant, természettudományokat, mint a gyakorlati élethez közelebb álló tudományágakat behatóbban műveli, de azért főképen azoknak iskolája lesz, akik *nem kereső életpályára* lépnek, hanem családi körben maradnak. Iskolánkból azonban több és komolyabb tudást visznek magukkal az életbe és sokkal nagyobb megértéssel lehetnek férjük munkája iránt és saját maguk társadalmi, szociális kötelességeivel szemben, mint az eddigi nevelési rendszer mellett.

Mint minden felső leányiskolában, úgy minálunk is, letehetik (mert ez a vizsgálat nem kötelező) a VII. év elvégzése után növendékeink az ú. n. *záróvizsgálatot*, melynek alapján folytathatják tanulmányaikat olyan iskolában, amely kenyérkeresetet biztosít számukra:

1. Minden felső leányiskola VII. osztálya fölé szervezhető a VIII. ú. n. *nevelőnőképzőosztály*, amely *nevelőnői oklevelet* ad leányaink kezébe. Ez osztálynak kiegészítője lesz a hozzá szervesen kapcsolódó kiseddívó vagy gyermekkert, amely módot fog nyújtani arra, hogy leányaink az elméletben elsajátított neveléstani elveket a gyakorlatban megvalósíthassák, hogy megtanulják a kisgyermekkel való bánásmódot, amire mint leendő anyáknak nagy szükségük van úgyis. De sokkal nagyobb megértéssel fogják megítélni gyermekük nevelőnőinek munkáját, mert beláthatják saját tapasztalataik alapján, hogy milyen fontos, nehéz, de azért sok örömet nyújtó feladatot tetjesítenek ők. Sok szép reményt fűzünk ehhez a VIII. osztályhoz, mert ha a leányok nem is értékesítik majd az itt szerzett ismereteket, mint kenyérkeresők, mégis biztosítottnak látjuk így a család és iskola, az anyák és nevelők együttműködését.

2. A felső leányiskola záróvizsgálója és megfelelő különbözeti vizsga letétele után fölvehető a növendék az *elemi isk. tanítónőképző-intézet IV. évfolyamára* és az év leteltével megszerezheti a *tanítónői oklevelet*. Tehát keresőképes egyén lehet belőle.

3. Átléphet még a *kereskedelmi akadémiába*, melynek elvégzése hozzáférhetővé teszi számára a kereskedelmi, közhivatali pályákat.

4. A *színművészeti akadémiába* is beiratkozhatnak a felső leányiskolai záróvizsgálatot tett leányok.

5. Végül fölvételért folyamodhatnak a *Képzőművészeti Főiskola* első osztályába.

*

A mi felső leányiskolánk egyelőre, éppen a polg. isk. tanítónőképzővel való szoros kapcsolata miatt, megmarad gyakorlóiskolának is; alsó tagozatában a tanítónőjelöltek továbbra is megtartják a gyakorlati tanításokat, mert hiszen az alsó tagozat tanításterve a polgári leányiskoláétól alig tér el, sőt vele legnagyobbbrészt megegyezik.

Intézetünk jövője érdekében azonban már itt hangsúlyozni kívánom, hogy felső leányiskolánkkal párhuzamosan a leánygimnáziumot is meg kell szervezni rövid időn belül. Ezt megkívánja a kor szelleme, amely már most is több növendékünket arra kényszerített, hogy — mert intézetünk nevelő szellemének áldásait nem akarta nélkülözni — magánúton

tanulva latint stb., különbözeti vizsgákra készüljön elő, rendes tanulmányai mellett. Ez természetesen megnehezíti a leánykák munkáját s éppen ezért mielőbb segítenünk kell e bajon.

Az elmúlt 1916—17. isk. évben a leányközépiskolai reform természetesen nem valósulhatott meg teljes mértékben. A Miniszter Úr átmeneti intézkedések foganatosítását rendelte el, amelyek fokozatosan alakítják ki az új leányközépiskolát. Gyakorló felső leányiskolánk VI. osztálya még a régi felső leányiskolai szervezet szerint haladt, V., IV. és III. osztálya részben, II. és I. osztálya pedig teljes mértékben követte az új rendelet előírását. Az átalakulás az 1918—19. és 1919—20. iskolai évben fejeződik be, amikor az eddig hiányzó VII., illetve a VIII., a nevelőnő-képzőosztály is megnyílik már. Remélhetőleg akkorra a leánygimnáziumi felső tagozat is életbelép.

*

Örömmel köszöntjük a leányközépiskolai reformot, amely olyan nagy lépéssel vitte előre a leánynevelést s amely lehetővé teszi, hogy a nő nemcsak mint okos, megértő hitvestárs, de a családon kívül is helyt állhasson, mint a társadalomnak hasznos tagja.

Várakozással, sok reménnyel nézünk e reform eredményei elé, amelyek meg fogják mutatni, hogy az a nemes cél, az az ideál, melynek megvalósulását az újítástól reméljük, a gyakorlati életben megállja-e helyét?

És itt is kifejezést adunk annak a gondolatnak, hogy a leányközépiskola hivatását akkor fogja betölteni igazán, ha az iskola egyben *nevelőintézet* is lesz. Ha minden leányközépiskolához internátus kapcsolódik, amely a maga családi jellegű életével biztosítja leányaink fennkölt szellemű fejlődését, amely megóvjaa a nőiességet és a tudományos felkészültség mellett a harmónikus, nemes lelkületnek is gondozója.

II. A GYAKORLÓ FELSŐ LEÁNYISKOLAI NEVELŐINTÉZET

1. A TANÁRI TESTÜLET.

BERTA ILONA igazgató.

BALOGH ZSÓFIA, okleveles német nyelvmesternő. Bentlakó rendes tanítónő. Tanította a német társalgást a felső leányiskolában és nevelőnői teendőket végzett. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 24.

BOCK IDA, okleveles polgári iskolai tanítónőt, bejáró rendes tanítónőt 80,834/1914. sz. a. kelt miniszteri rendelet további intézkedésig a cinkotai egyesületi polg. leányiskola igazgatói teendők végezésével bízta meg. Szolgálati éveinek száma 22, az Erzsébet Nőiskolánál 20.

DIRNER ADÉL, ideiglenesen szolgálattételre berendelt polg. isk. rendes tanítónő. Kizárólag adminisztratív teendőket végez. Szolgálati éveinek száma 6, az Erzsébet Nőiskolánál 1.

EBERHARDNÉ JAUSZ JOZEFIN, okleveles polgári iskolai tanítónő, bejáró rendes tanítónő. Tanította a kézimunkát a felső leányiskola II., III., IV., V. és VI. osztályaiban, a német nyelvet a felsőbb leányiskola II., V. és VI. osztályaiban. A Képzőművészeti Főiskola IV. éves tanítónő-

jelöltjeinek kézimunkatanításait és módszertani oktatását vezette. A kézimunkaszertár öre. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 25.

ERÖSS ILONA, okleveles polgári iskolai tanítónő, bejáró rendes tanítónő. Tanította a számtant a felső leányiskola I., III. és IV. osztályaiban, az ásványtant a II. osztályban, a vegytant a III. osztályban és háztartást a IV. osztályban. Utasítást adott a polgári iskolai tanítónőképző III. B) évf. növendékeinek a gyakorlati tanításokhoz. Szolgálati éveinek száma 37, az Erzsébet Nőiskolánál 11.

RITTUPER LÁSZLÓNÉ NAGY VILMA, okleveles polgári iskolai tanítónő, bejáró segédtanítónő. Tanította a német nyelvet a felső leányiskola I. és IV. osztályaiban és tornát a II., IV., V. és VI. osztályaiban. Az ifjúsági könyvtár öre. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 4.

RAVASZNÉ DÜZS ERZSÉBET, okl. polg. isk. tanítónő, végezte a képezdei tanárképző továbbképző (kétéves) tanfolyamot, szolgálatattételre berendelt képezdei bejáró tanár. Tanította a magyar nyelvet a felső leányiskola I. osztályában, a földrajzot az I., II., III., IV., V. osztályokban és a kézimunkát az I. osztályban. Utasítást adott a polgári iskolai tanítónőképző III. A) évfolyamú növendékeinek a gyakorlati tanításokhoz. Az I. oszt. főnöke. Szolgálati éveinek száma 15, az Erzsébet Nőiskolánál 3.

SEIDL EMMA, okl. középiskolai tanár, bejáró rendes tanítónő. Tanította a rajzot a felsőbb leányiskola II—VI. osztályaiban. Szolgálati éveinek száma 4, az Erzsébet Nőiskolánál 3.

Dr. STEINECKERNÉ MOCSÁRY MALVIN, okleveles polgári iskolai tanítónő, bejáró rendes tanítónő. Tanította a magyar nyelvet, a felső leányiskola II. és III. osztályaiban, a történelmet a II. és III. osztályaiban és a testgyakorlást az I. és III. osztályokban. Utasítást adott a polgári iskolai tanítónőképző III. A) és B) évfolyam növendékeinek a gyakorlati tanításokhoz. A III. osztály főnöke. Szolgálati éveinek száma 15, az Erzsébet Nőiskolánál 4.

SZARVASSY MARGIT, okleveles polgári iskolai tanítónő, bejáró rendes tanítónő. Tanította a természetrajzot a felső leányiskola I., II., V. és VI. osztályaiban, a mennyiségtant az V. és VI. osztályban. Lélektant, nevelést a VI. osztályban és természetant a IV. osztályban. Utasítást adott a polg. isk. tanítónőképző III. B) évf. növendékeinek a gyakorlati tanításokhoz. Az V. oszt. főnöke. A természetrajzi szertár öre. Szolgálati éveinek száma 37, az Erzsébet Nőiskolánál 25.

TAVASSY MÁRIA, okleveles polgári iskolai tanítónő, bejáró rendes tanítónő. Tanította a magyar nyelvet a felső leányiskola IV., V. és VI. osztályaiban és a történelmet a IV., V., és VI. osztályokban. A IV. osztály főnöke. Utasítást adott a polg. isk. tanítónőképző III. A) évf. növendékeinek a gyakorlati tanításokhoz. Szolgálati éveinek száma 40, az Erzsébet Nőiskolánál 37.

TORDAY GRÁIL ERZSÉBET (L. polg. iskolai tanítónőképző.) Tanította a szavalást a felső leányiskola III—VI. osztályaiban. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 20.

ULREICH VILMA, okleveles polgári iskolai tanítónő, végezte a képezdei tanárképző továbbképző (2 éves) tanfolyamot. Bejáró rendes tanítónő. Tanította a német nyelvet a felső leányiskola I., III., IV., V. és VI. osztályában. Utasítást adott a polg. iskolai tanítónőképző III. A) osztályú növendékeinek a gyakorlati tanításokhoz. Az VI. osztály főnöke.

A felső leányiskolai tanári könyvtár öre. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 16.

ZÁVODSZKY MARGIT, okleveles polgári iskolai tanítónő, bejáró rendes tanítónő. Tanította a számtant a felső leányiskola II. osztályában, a természettant az V. és VI. osztályokban és a német nyelvet a II. és III. osztályokban. Utasítást adott a polgári iskolai tanítónőképző III. A) és B) évfolyam növendékeinek a gyakorlati tanításokhoz. A II. osztály főnöke. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 10.

DULCZ IRMA, a Nemzeti Zenedében képesített zenetanítónő, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 24.

ERKEL ILONA, az Orsz. M. Kir. Zeneakadémián képesített okl. zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 14.

GROSSCHMID MARGIT, az Orsz. M. Kir. Zeneakadémián képesített okl. zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 32.

GUTHEIL DÓRA, az Orsz. M. Kir. Zeneakadémián képesített okl. zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 19.

HÁRY VILMA, a Nemzeti Zenedében képesített okl. zenetanítónő, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 26.

KONCZ ERZSÉBET, az Országos Magyar Kir. Zeneakadémián képesített okl. zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma 21, az Erzsébet Nőiskolánál 3.

MALOMHEGYI MARGIT, az Orsz. M. Kir. Zeneakadémián képesített okleveles zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 20.

ODOR VILMA, az Orsz. M. Kir. Zeneakadémián képesített okleveles zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 33.

POSONYINÉ TASSY EMMA, az Orsz. M. Kir. Zeneakadémián képesített okleveles zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 25.

RAISZNÉ TURCSÁNYI OLGA, a Nemzeti Zenedében képesített okleveles zenetanítónő, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 5.

Özv. SIMONYI JÁNOSNÉ, megbízott zongaratanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 27.

SZERDAHELYI JULIA, a Nemzeti Zenedében képesített okl. énektanítónő, bejáró rendes tanítónő. Tanította az éneket a felső leányiskola 6 osztályában heti 8 és zongorát heti 16 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 32.

TAMÁSSYNÉ GÁLL ANNA, az Orsz. Magyar Kir. Zeneakadémián képesített okl. zenetanár, bejáró rendes tanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 33.

Dr. TOMPÓ JÓZSEFNÉ, az Országos Magyar Kir. Zeneakadémián képesített okl. zenetanár, bejáró segédtanítónő. Zenét tanított heti 24 órában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 5.

NYELVMESTERNÖK:

GUEST JANE ELSIE, angol nyelvmesternő, megbízott óraadó, tanította az angol nyelvet a felső leányiskola III—VI. osztályaiban, a haladók csoportjában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 6.

LINDENMAYER ANTONIA, okl. tanítónőképző-intézeti tanár, fővárosi tanítónő, az intézetnél megbízott óraadó. Tanította az angol nyelvet a felső leányiskola III—VI. osztályaiban, a kezdők csoportjában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 8.

HITOKTATÓK:

BIKAR RADIVOJ, görög-keleti vallástanár. KEMÉNY LAJOS, ág. ev. vallástanár. KRAJNYÁK GÁBOR, görög kath. vallástanár. KRYWALD OTTÓ, róm. kath. vallástanár. Dr. KRIESHABER BÉLA, izraelita vallástanár. LAKY DÁNIEL, református vallástanár.

NEVELŐNÖK:

BAKÁCS MÁRIA, okl. tanítónőképző-intézeti tanár, megbízott nevelőnő. Nevelőnői teendőket végzett. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál $1\frac{1}{2}$.

DWORAK MÁRIA, okl. polgári iskolai tanítónő, kinevezett nevelőnő. Nevelőnői teendőket végzett. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 5.

EGAN ILONA, okl. polgári iskolai tanítónő, kinevezett nevelőnő. Nevelőnői teendőket végzett, segédkezett a számadások vezetésében. Szolgálati éveinek száma 6, az Erzsébet Nőiskolánál 5.

HEINBACH EMMY, megbízott német nevelőnő. Nevelőnői teendőket végzett. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 19.

HILEBRANT GIZELLA, okl. polgári iskolai tanítónő, kinevezett nevelőnő. Nevelőnői teendőket végzett. Tanította a francia nyelvet a felső leányiskola IV. és VI. osztályaiban, a kezdők csoportjában. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 19.

KRIZSÓ ANNA, okleveles polg. isk. tanítónő, kinevezett nevelőnő. Szorgálatiére az irodába osztatott be. Segédkezett a vizsgálobbizottság írásbeli és számadási ügyeinek intézésében. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 6.

LEHNY MÁRIA, megbízott francia nevelőnő. Nevelőnői teendőket végzett. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 13.

OTT VILMA, megbízott nevelőnő. A bentlakó növendékek ruházati szükségleteinek beszerzője és gondozója. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 28.

*

Dr. FARKAS ELEMÉR, az intézet orvosa. Szolgálati éveinek száma 18, az Erzsébet Nőiskolánál 13.

Özv. FRAENKEL FERENCNÉ, okl. polg. iskolai rajztanítónő, az intézet kinevezett gazdasszonya. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 37.

Özv. PAKÁN LAJOSNÉ, házfelügyelő. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 15.

BAJNOVITS ARTHURNÉ, betegfelügyelő. Szolgálati éveinek száma az Erzsébet Nőiskolánál 1.

A TANÁRI TESTÜLETBEN ELŐFORDULT VÁLTOZÁSOK.

1. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 126,182. sz. a. 1916 október hó 1-én kelt rendeletével NAGY VILMA segédtanítónó részére lakbért engedélyez.

2. 114,805. sz. a. 1916 október hó 3-án kelt rendelettel BLASKOVITS IZABELLA francia nyelv tanítására képesített középiskolai tanárt a XI. fizetési osztályba segédtanítónővé nevezi ki.

3. 110,505. sz. a. 1916 október hó 9-én kelt rendelettel a beteg-felügyelői teendők végzésével további intézkedésig özv. BAYNOVICS ARTHURNÉT bízta meg.

4. 135,146. sz. a. 1916 október hó 30-án kelt rendelettel utasítja az igazgatót, hogy KATÓNÉ SZÖLLÖSY IDA intézetünkhöz ideiglenesen szolgálattételre berendelt polg. iskolai tanítónőt végellátása iránti kérelme beadására szólítsa fel. Nyugdíjazása folyamatban.

5. 159,687. sz. a. 1916 november hó 28-án kelt rendelettel SZENTILLAY RÓZA felső leányiskolai nevelőnőt a nagyrőczei állami felső kereskedelmi iskolához helyezi át.

6. 1563. sz. a. 1917 január hó 10-én kelt rendelettel EGAN ILONA nevelőnőt nevelőnői munkája alól felmenti és a Számviteli Szabályzat értelmében ötévenként megejtendő intézeti leltározás foganatosításával bízta meg. Ezen hathónapi időtartamra helyettesítésével TARANT MARGIT okl. polg. isk. tanítónőt bízta meg.

7. 23,490. sz. a. 1917 február hó 24-én kelt rendelettel a francia nevelőnői teendők végzésével PICCO ELEONÓRÁT bízta meg, aki egyhónapi működés után betegség miatt megvált állásától.

8. 67,670. sz. a. 1917 május hó 23-án kelt rendelettel CHELARD ADRIENNET a francia nevelőnői teendők ellátásával bízta meg.

2. A NÖVENDEKEK.

I. osztály. 1. Babos Margit, 2. Balla Elinor, 3. Berzenczey Rózsa, 4. Czyzevszky Márta, 5. Dümmerling Margit, 6. Erősdy Magda, 7. Fölser Adrienne, 8. Füredi Klára, 9. Grimm Elvira, 10. Halász Ilona, 11. Hoffmann Janka, 12. Jenovay Margit, 13. Karsai Erzsébet, 14. Kecskeméthy Klotild, 15. báró Kemény Mária Melinda, 16. Manasteriotti Fernanda, 17. Margó Katalin, 18. Peterdy Jerta, 19. Prihradny Márta, 20. Riszner Etelka, 21. Rózsa Vera, 22. Somogyi Edit, 23. Szabó Sarolta betegség miatt nem vizsgázott, 24. Székely Magdolna, 25. Tabakovits Emilia, 26. Váradt Edit, 27. Walla Edit, 28. Zeller Erzsébet.

Magántanulók: 1. Csonka Rózsa, 2. Pucher Ilona, 3. Pucher Mária.

II. osztály. 1. Anthon Emilia, 2. Balázs Gizella, 3. Bogdanovits Milica, 4. Deutsch Edit, 5. báró Duka Mária, 6. Frankl Alice, 7. Gomperz Magda, 8. Hazslinszky Teréz, 9. Jász Lenke, 10. Láng Lenke betegség miatt kimaradt, 11. báró Kemény Johanna, 12. Lengyel Klára, 13. Marcsek Erzsébet, 14. Miltényi Irén, 15. Misley Margit, 16. Mocsáry Gizella, 17. Montag Magda, 18. Mudry Ilona, 19. Munk Lilly, 20. Nagy Ilona, 21. Nemes Jolán, 22. Nemes Klára, 23. Papp Gizella, 24. Papp Julianna, 25. Papp Ragány Dalma, 26. Peterdy Ilona, 27. Pressler Katalin, 28. Schuler

Gizella, 29. Stenczer Franciska, 30. Szűcs Irén, 31. Tabajdi Magdolna, 32. Tar Mária, 33. Tóth Margit, 34. Vas Irén, 35. Weisz Klára, 36. Weisz Stefánia, 37. Winter Erzsébet.

Magántanulók: 1. Huber Márta, 2. gróf Károlyi Klára, 3. báró Kétyl Katalin, 4. László Mária, 5. Mudry Ilona.

III. osztály. 1. Aczél Blanka, 2. Babó Klára, 3. Bauszner Dóra, 4. Buck Ilona, 5. Büttner Lucia, 6. Czako Leona, 7. Egyed Jolán, 8. Fabritzky Erzsébet, 9. Fink Margit, 10. Gerber Erzsébet, 11. Géczy Livia, 12. Hanauer Ilona, 13. Hegedűs Dóra, 14. báró Horváth Mária, 15. Koncz Mária, 16. Mattyasovszky Magda, 17. Neumann Erzsébet, 18. Osváth Klára, 19. Pajor Edit Magda, 20. Pallós Borbála, 21. Parlagi Klotild, 22. Parlagi Magda, 23. Posonyi Stefánia, 24. Rózsa Lilian, 25. Sebestyén Erzsébet, 26. Szombathelyi Etelka, 27. Tabakovits Mária, 28. Vásárhelyi Ilona, 29. Zilahy Sarolta

Magántanuló: gróf Károlyi Klára.

IV. osztály. 1. Ambrus Irén, 2. Bajkay Georgina, 3. Barkáts Matild, 4. Bruchsteiner Erzsébet betegség miatt nem vizsgázott, 5. Czyzewszky Margit, 6. Fuherr Magda, 7. Gerenday Alice, 8. Grünwald Mária, 9. Halász Johanna, 10. Hellebronth Ilona, 11. Hertelendy Erzsébet, 12. Ignotus Veigelsberg Sarolta, 13. Jurenák Irén Katalin, 14. Kecskeméthy Erzsébet, 15. Király Mária, 16. Koch Magdolna, 17. Kondor Abigél, 18. Komjáthy Lenke, 19. Munk Rózsa, 20. Nadányi Ágnes, 21. Nádas Klára, 22. Roediger Margit, 23. Papp Erzsébet, 24. Papp-Ragány Magda, 25. Pásztor Borbála, 26. Sélley Ilona, 27. Spilka Margit, 28. Szilágyi Emma, 29. Troykó Irén, 30. Vásony Sarolta.

Magántanulók: 1. Horváth Mária Klára, 2. Kohn Mária.

V. osztály. 1. Bernáth Izabella, 2. Bukovszky Andrea, 3. Dietzgen Eleonora (kimaradt), 4. Dukesz Lilly, 5. Fiala Erzsébet, 6. Halász Katalin, 7. Hanke Kamilla, 8. Hertelendy Ilona, 9. Holló Klára (kimaradt), 10. Kandó Sarolta, 11. Karsai Irma Lilla, 12. Koós Éva, 13. Katona Gizella, 14. Lovass Angéla, 15. Nagy Aranka, 16. Nádas Lilly, 17. Porteleky Magda, 18. Stankovits Györgyike, 19. Tóth Ida.

Magántanuló: Körmendy Márta

VI. osztály. 1. Bálint Magda betegség miatt kimaradt, 2. Bernáth Izabella, 3. Chernel Erzsébet, 4. Csapláros Erzsébet, 5. Csatáry Mária betegség miatt kimaradt, 6. Dávid Erzsébet, 7. Elek Magda, 8. Fischer Klára, 9. Frankl Márta, 10. Garami Olga, 11. Helle Katalin, 12. Hints Anna, 13. Holitscher Ágnes, 14. Masirevich Erzsébet, 15. Mattyasovszky Klára, 16. Murakeözy Etelka, 17. Oravik Dalma, 18. Papp Klára, 19. Pálffy Magda, 20. Pick Klára, 21. Porges Aranka, 22. Scholz Margit, 23. Schwarz Lilly, 24. Svarcz Gabriella, 25. Szalka Dorottya, 26. Szenthe Irma, 27. Szűcs Ilona, 28. Tahy Gizella, 29. báró Tornay-Schossberger Magda, 30. Úrhegyi Márta, 31. Vásárhelyi Borbála, 32. Vásárhelyi Margit, 33. Wolff Mária.

Magántanulók: 1. Bálint Magda, 2. Gall Marietta, 3. Kohn Anna.

3. KIMUTATÁS A GYAKORLÓ FELSŐ LEÁNYISKOLA NÖVENDEKEIRŐL.

LÉTSZÁM, VALLÁS ÉS ANYANYELV SZERINT.

Osztály	A tanulók száma	Vallás szerint						Anyanyelv szerint						
		róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	református	evang.	izraelita	magyar	német	román	angol	Betegség miatt nem vizsgázott	Kimaradt	magántan. lett
I.	28	15	2	1	3	3	4	27	1	—	—	1	—	—
II.	37	18	2	—	6	2	9	36	—	1	—	—	1	—
III.	29	16	—	1	3	2	7	29	—	—	—	—	—	—
IV.	30	19	1	—	5	—	5	30	—	—	—	1	—	—
V.	14	8	—	—	4	3	4	18	—	—	1	—	2	—
VI.	32	20	—	—	2	1	9	32	—	—	—	—	1	1
Összesen	175	95	5	2	23	11	38	172	1	1	1	1	4	1

III. ELEMİ TANÍTÓNŐKÉPZŐ-INTÉZETI TANÁRJELÖL- TEK KOLLÉGIUMA „APPONYI-KOLLÉGIUM“.

1. VEZETŐSÉG.

MINISZTERI BIZTOS:

Dr. SZINNYEI JÓZSEF egyetemi nyilv. rendes tanár stb.

IGAZGATÓ: BERTA ILONA.

SZAKVEZETŐ TANÁROK:

PATAKI VILMOS, a budapesti VI. ker. állami elemi iskolai
tanítónőképző-intézet h.-igazgatója, a didaktikai gyakorlat vezetője.

Dr. BERECS SÁNDOR, történelem és latin nyelv.

CSEMEZ JÓZSEF, fizika és német társalgás B) szakcs.

Dr. ERDÉLYI LAJOS, pedagóg. tanár (mint dr. Horger Antal helyett.).

Dr. HORGER ANTAL, magyar nyelvészet.

Dr. IMRE SÁNDOR, pedagógiumi tanár (mint Székely György helyett.)

POGÁNY IDUNA, torna.

Dr. PRINZ GYULA, földrajz.

Dr. PRIVORSZKY ALAJOS, mennyiségtan.

Dr. SZÉKELY GYÖRGY, filozófia és pedagógia.

Dr. ENTZ GÉZA, állattan és növénytan.

TOCSEK ILONA, német nyelv és irodalom, német társalgás A) szakcs.

Dr. TOLNAI VILMOS, magyar irodalom.

Dr. VÁSONY LAJOS, kémia és ásványtan.

Dr. JACZKÓNE Dr. DAPSY ALICE, francia társalgás.

GUEST JANE ELSIE, angol társalgás.

2. AZ APPONYI-KOLLÉGIUM TAGJAI.

I. ÉVFOLYAM.

Sorsz.	Név	Felvétel módja	Főtárgy	Melléktárgy
1	Czinkovszky Kornélia . . .	ösztöndíjas beltag	kémia, ásványtan	növénytan, állattan, fizika
2	Grátz Márta . . .	ingyenebédés kültag	történelem	német
3	Kémeri Matild . . .	ösztöndíjas beltag	fizika, torna	matematikai
4	Kondorossy Izabella . . .	ösztöndíjas beltag	fizika, torna	matematika
5	Küzdý Ilona . . .	ösztöndíjas beltag	magyar nyelv és irodalom	történelem, földrajz
6	Németh Irma . . .	ösztöndíjas beltag	állattan	növénytan, fizika, kémia, ásványtan
7	Pimper Erzsébet . . .	ösztöndíjas beltag	magyar nyelv és irodalom	történelem, földrajz
8	Schuller Paula . . .	ösztöndíjas beltag	német nyelv és irodalom	magyar

II. ÉVFOLYAM.

Sorsz.	Név	Felvétel módja	Főtárgy	Melléktárgy
1	Csató Gabriella . . .	ösztöndíjas beltag	növénytan	állattan, kémia, ásványtan, fizika
2	Girtler Mária . . .	ösztöndíjas beltag	magyar nyelv és irodalom	történelem, földrajz
3	Golla Valéria . . .	ösztöndíjas beltag	német nyelv és irodalom	történelem, földrajz
4	Kövér Ilona . . .	ösztöndíjas beltag	magyar nyelv és irodalom	földrajz, történelem
5	Öllös Sarolta . . .	ösztöndíjas beltag	kémia, ásványtan	állattan, növénytan, fizika
6	Sajović Delfina . . .	ingyenebédés kültag	történelem	magyar földrajz
7	Varga Antónia . . .	segély nélküli kültag	magyar nyelv és irodalom	német

Az Apponyi-Kollégium életében egy rendkívül fontos és öröndetes tényről kell elszámolnunk, mely messze kihatással lesz e kitűnő intézmény fejlődésére.

Nagymélt. Jankovich Béla dr., volt vallás- és közokt. m. kir. Miniszter Úr, a leányközépiskolák szervezete és rendtartását életbeléptető 86,100. sz. rendeletében kimondja, hogy a *leányközépiskolákban az Apponyi-Kollégiumot végzett képzőintézetit tanárok is taníthatnak*. Az erre vonatkozó paragrafus így hangzik:

„Leányközépiskolában igazgatói és rendes tanári állásra, avagy helyettes tanárral csak oly feddhetetlen előéletű magyar állampolgár, férfi vagy nő alkalmazható, akiknek az illető tárgyak tanítására szóló tanári képesítése van, még pedig:

a) az elméleti tárgyakra középiskolai, illetőleg *tanítóképző-intézetit* vagy felső keresk. iskolai *tanári oklevele*“.

Mély hálával fogadjuk a nagym. Miniszter Úr e méltányos, az Apponyi-Kollégium munkásságát megérdemelt elismerésben részesítő rendelkezését; valamint köszönetet mondunk méltóságos dr. Finácz Ernő és dr. Beöthy Zsolt, egyetemi tanároknak és ügyosztályunk vezetőjének dr. Neményi Imre, miniszti. tanácsos Önéltőségának, akik mint az Apponyi-Kollégium alapos ismerői hozzájárulásukkal elősegítették e nagyfontosságú reform létrejöttét.

Meggyőződésünk szerint e változás nemcsak az Apponyi-Kollégiumra nézve jelent üdvös fejlődést, a leányközépiskolának is hasznára lesz, ha kellő szaktudású, pedagógiailag alaposan képzett, tanítani kitűnően tudó tanárok nyernek ott alkalmazást. akik a *nevelő tanítás* szellemében nőttek fel és alakultak *tanító egyéniséggé*.

Örömmel jelentjük e helyen, hogy az első a székesfővárosi Práterutcai leánygimnázium, amely Apponyi-Kollégiumot végzett tanárt: Lindenmayer Antóniát, megfelelő órászámmal, 1917. évi szeptember 1-től kezdődőleg tanárral alkalmaz.

*

Az Apponyi-Kollégium dr. Szinnyey József, egyetemi tanár, min. biztos elnöklésével az idén összesen 4 értekeztetet tartott, amelyeken az Apponyi-Kollégium igazgatója, a vezető tanárok és a VI. ker. áll. elemi tanítónőképző igazgató helyettese Pataki Vilmos, tanár voltak jelen. Ez értekezleteken megállapították az Apponyi-Kollégium heti óráinak számát az egyetemen, a vezető tanárok elszámoltak munkájuk eredményéről és a VI. ker. áll. tanítónőképző igazgatója a didaktikai képzésről. Az alelnök ismertette a kollokviumok, valamint az évi tanári vizsgálatok eredményét.

A jelöltek április hó 19-én Szinnyei József dr., min. biztos elnöklésével letették a nyelvkészségi vizsgát és az év végén a tanári vizsgát az egyetemen, igen szép eredménnyel.

Golla Valéria betegség miatt tanári vizsgáját szeptember havára volt kénytelen halasztani.

*

IV. FÜGGELÉK

1. FELVÉTEL A POLGÁRI ISKOLAI TANÍTÓNŐKÉPZŐ-INTÉZETBE.

1. A budapesti áll. „Erzsébet Nőiskola“ polgári iskolai tanítónőképző-intézetének I. évfolyamára (nyelv- és történettudományi vagy mennyiség és természettudományi szakcsoportra) felvételért folyamodhatnak mindazok, akik az elemi iskolai tanítónői oklevelet megszerezték, vagy akiknek középiskolai (gimnáziumi, reáliskolai) érettségi bizonyítványuk van. Utóbbiak csak úgy vehetők fel, ha az elemi iskolai tanítónőképzőintézet pedagógiai tantárgyainak tananyagából sikeres felvételi vizsgát állanak ki.

2. Aki a tanítónőképzőbe felvétetni óhajt, a felvételért folyamodni tartozik. A folyamodvány a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz intézendő és az intézet igazgatóságánál (VII. ker., István-út 93.) május 31-ig nyújtandó be.

A folyamodványhoz a következő okiratok csatolandók: *a)* elemi iskolai tanítónői oklevél, vagy amennyiben folyamodó oklevelét csak azon iskolaévből nyeri meg, az utolsó évi iskolai bizonyítvány (IV. osztályú, esetleg III. osztályú); *b)* keresztlevel (születési bizonyítvány); *c)* tisztiorvosi bizonyítvány; *d)* hatósági kimutatás a szülők vagyoni állapotáról, évi jövedelméről, esetleg folyamodó vagyonáról, a családfő polgári állásának megnevezésével. A kérvényben határozottan megjelölendő az a szakcsoport, amelyre a folyamodó magát fölvétetni óhajtja és a folyamodó pontos címe.

A folyamodványra 1 koronás, a mellékletekre egyenkint 30 filléres bélyeg teendő.

3. A növendékek részint bennlakók, részint bejárók. A bennlakók teljes vagy féltartásdíjfizetéssel (820 kor. és 410 kor.), a bejárók ingyen-ebédséggel vagy segély nélkül vétetnek fel.

A tartásdíj havonként előre fizetendő. A bennlakó növendékek teljes ellátást, fűtést, mosatást és gyógykezelést nyernek. Csupán a gyógyszereket fizetik azon árkedvezmény mellett, melyet a gyógyszerár az intézetnek adni köteles.

4. A felsőbb osztályokba fellépő növendékek új kedvezmény elnyeréséért szintén május hóban tartoznak folyamodni. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett, az igazgatósághoz benyújtott és 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényhez mellékelni kell: az előző évi bizonyítványt, hatósági vagyoni kimutatást és családi kimutatást.

5. Azok részére, akik középiskolai érettségi bizonyítvány alapján kérik felvételüket a polg. iskolai tanítónőképző-intézetbe, az előírt *külön-bözeti* felvételi vizsgálat tárgyai a következők:

1. A *lélektanból* a neveléstani vonatkozások (a tanterv szerint: a lelki élet ismeretének fontossága a nevelés szempontjából, különös tekintettel a gyermekkorra; a gyermeki lélek fejlődési korszakainak összefoglaló áttekintése; a nevelés feladatai: a testi, értelmi és erkölcsi nevelés; családi és iskolai nevelés; kapcsolat a népiskola és a nevelés egyéb tényezői között; a népiskola feladata; nemzeti szellem a nevelésben);

II. a *népiskolai nevelés- és oktatástan* (a népisk. tanterv és utasítások);

III. a *magyar népoktatásügy szervezete*;

IV. a *nevelés története*.

A vizsgálatra való előkészülés céljából valamennyi tárgyból bármelyik, tanítóképzőintézetek részére engedélyezett és jelenleg használatos tankönyv használható.

6. Minden növendéknek az intézet által előírt egyenruhát és kalapot kell beszerezni; a szükséges fehérművel is tartozik magát ellátni.

Az intézetbe felvett minden növendék orvosi vizsgálat alá vétetik. Az igazgatónál személyesen jelentkezik és átadja jelentkezési lapját.

2. ÉRTESÍTÉS A MAGÁNTANULÓK RÉSZÉRE.

A polgári iskolai tanítónők képesítő vizsgálatáról s az ezt megelőző osztályvizsgálatokról a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által 539/1902. eln. szám alatt kiadott „Szabályzat” rendelkezik. (Kapható az Egyetemi nyomdában, I., Vár, Iskola-tér; ára 50 fillér.)

Azokon kívül, amiket e szabályzat a magánvizsgálatokra nézve elmond, a teljes tájékozottság kedvéért még a következőket kell tudni:

1. Hogy valaki magánosztályvizsgálatokat tehessen, ahhoz nem kívántatik meg, hogy az illető beiratkozzék a polgári iskolai tanítóképző tanulói közé, hanem folyamodnia kell a magánvizsgálati engedély megadásáért az Országos Felső Nép- és Polgári Iskolai Tanítónővizsgáló Bizottság elnökségéhez. A folyamodvány, melyhez csatolandók 1 keresztlevél, 2. elemi isk. tanítónői oklevél, 3. 1 évi (10 hónap) tanítási gyakorlatot igazoló működési bizonyítvány, 4. hatósági orvosi, 5. hatósági erkölcsi bizonyítvány és 6. önéletrajz, az Országos Felső Nép- és Polgári Iskolai Tanítónővizsgáló Bizottság elnökségéhez (Budapest, VII., István-út 93.) adandó be, legkésőbb április elején.

2. Magánosztályvizsgálatot évenként csak egyszer, a tanév végén lehet tenni.

3. Az I. és II., valamint a II. és III. osztályvizsgálat között egy évnyi időköznek kell lenni. Ugyancsak egy évnyi időköznek kell lenni az I. és II. képesítő vizsgálat között is.

4. A vizsgálat díja évfolyamonként 40 K. A képesítő vizsgálatdíja 50 K.

5. Magánosztályvizsgálatot csak egy egész szakcsoportnak minden tárgyból lehet tenni, külön egyes körökből vagy éppen egyes tárgyakból nem.

6. Arra vonatkozólag, hogy mely forrásokból lehet elsajátítani a polgári tanítónőképzőben előadott anyagot, szívesen szolgálnak felvilágosítással az egyes tárgyak szaktanárai.

3. FELVÉTEL A FELSŐ LEÁNYISKOLAI NEVELŐ-INTÉZETBE.

A felső leányiskola I. osztályába való fölvételért folyamodhatnak 10. életévüket betöltött leánykák, kik iskolai bizonyítvánnyal igazolják a négy elemi osztály sikeres elvégzését. A felvételért a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz kell folyamodni május hó 1—31-ig terjedő időn belül. A kérvényt az állami Erzsébet Nőiskola igazgatójának kell benyújtani (Budapest, VII., István-út 93.) és a következő okmányokkal felszerelni:

1. Iskolai bizonyítvány, 2. születési bizonyítvány, 3. orvosi bizonyítvány, 4. oltási, illetve újraoltási bizonyítvány, 5. hatósági vagyoni vagy vagyontalansági bizonyítvány. A növendékek felvételnek:

a) bennlakásra, ezek teljes ellátást nyernek;

b) fél-bennlakásra, ezek reggel 8 órától délután 6 óráig vannak az intézetben és csak nappali ellátást: tízórai uzsonnát, ebédet és délutáni uzsonnát kapnak.

A bennlakásra felvett növendék teljes ellátási és tanítási díja évi (10 óra) 1600 korona. (Beleértve a zenét, zongorát, táncot és idegen nyelvet.) Az ellátási díj negyedévenként előre fizetendő az intézet pénztárába.

Méltánylást érdemlő esetekben és vagyontalansági bizonyítvány alapján a tartásdíjak mérséklését lehet kérni.

A fél-bennlakó növendékek a nappali ellátásért és a tanításért — beleértve itt is a zenét, táncot és az idegen nyelveket — évi 1200 koronát fizetnek. A folyamodás ugyanazon módzatokhoz van kötve. A felvétel a magasabb osztályokba a megfelelő alsóbb osztály elvégzését igazoló iskolai bizonyítvány alapján történik. A polgári leányiskolából a megfelelő magasabb osztályba átlépők különbözeti vizsgát tartoznak tenni. A különbözeti vizsgák díja 30 K.

A különbözeti vizsga tárgyai:

A polgári leányiskola I. osztályából a *felső leányiskola II. osztályába* lépőknél: *Geometria*, főként a hármasszög, trapéz, sokszög, kör kerülete, területe, mérőgyakorlatok.

III. osztályba lépőknél: Történet: ókor és középkor történetének vázlata a magyarok honfoglalásáig. *Számтан*: Tizedes törtékre vonatkozó rész. Százalékszámítás. Arany-ezüstötvények. *Geometria*: testek köbtartalma stb.

IV. osztályba lépőknél: Francia nyelv: kiejtés, olvasás, olvasmányok, költemények, beszédgyakorlatok a mindennapi életre vonatkozóan. A legfontosabb nyelvtani ismeretek. *Földrajz*: A matematikai és csillagászati földrajz elemei. *Számтан*: kamatszámítás, értékpapírok, váltók. Algebra. *Geometria*: Kör kerülete, területe, henger, kúp, gömb felszíne, köbtart. Planimetria. *Történet*: Középkor és újkor a magyarok honfoglalása után.

V. osztályba lépőknél: Francia nyelv: mint az előző osztálynál, de egyre bővülő körben. *Számтан*: Műveletek a betűszámokkal, elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. *Geometria*: szögek legfontosabb tulajdonságai, szerkesztésük, távolságmérés, egyenesek, szögek felezése. *Földrajz*: A fizikai földrajz elemei. *Történet*: Magyarország történetének áttekintése.

Használt könyvek jegyzéke az intézetben kapható.

4. FELVÉTEL AZ APPONYI-KOLLÉGIUMBA.

Az Apponyi-kollégiumnak a budapesti m. kir. tudományegyetem előadásait hallgató növendékei lehetnek, vagy belső tagok, a kik 300 K ösztöndíjat és az Erzsébet Nőiskolában teljes ellátást kapnak, vagy külső tagok. Fölvételért csak okleveles polg. isk. tanítónők folyamodhatnak. A folyamodványok a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézendők és június 20-ig az Erzsébet Nőiskola igazgatóságánál (VII., István-út 93.) nyújtandók be. A folyamodványhoz csatolandó: a) születési, b) orvosi bizonyítvány, c) elemi iskolai, d) polgári iskolai, tanítónői oklevél. A folyamodványban pontosan megjelölendők a főtárgy és a melléktárgyak, melyekre a folyamodó beiratkozni óhajt, továbbá szüleinek állása, foglalkozása és lakása.